

Resahat

Aynel Pinar

Pınarın Başı, Gözü, Özü

İrfan Sofrası

Muhammed Arap KARAHAN (H.Z)

İslami Yaşam: Vizyon Kazandırır

Özlem Yıldırım

9. SAYI 2018

Sahibi
BEDİR KARAHAN İLİM YAYMA VE
YARDIMLAŞMA DERNEĞİ ADINA
Başkan & Editör
Yılmaz Karahan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Yusuf Bedir Yılmaz

Yazı Denetim Kurulu
Cennet Özdemir
Ayhan Öztürk
Şeyda Köşker
Yılmaz Karahan

Yayın Kurulu
Muhammed Arap Karahan
Rabia Karagöz
Hatice Gürel
Ayşe Yılmazcan
Cennet Özdemir
Davut Özdal
Şeyda Köşker
Ayşenur Karahan
Erol Şenöz
Özlem Yıldırım

Yazışma Adresi
Sahabiye Mah. Çiğdem Sk. Çiğdem Apt.
No: 9/3
Kocasinan/Kayseri

İrtibat
resahatdergi@gmail.com

Web Sitesi
www.resahat.com

Grafik ve Tasarım
Volkan Karakaş

Baskı
ORMAT MATBAA

Bu dergi **Basın Konseyi'nin** yayınladığı basın meslek ilke-lerine uymayı taahhüt eder. Yazı ve ilanların tüm sorumluluğu yazarlarına ve ilan sahibine aittir. Gönderilen yazı, şiir ve resim yayınlanmasada iade edilmez. Dergi, bu yazı ve resimlerini daha sonra yayınlama hakkını saklı tutar. Cevap hakkı doğabilecek yayın için cevap hakkı saklıdır. Dergide yer alan tüm yazılar kaynak gösterilerek kullanılabilir.

06 **Kalb-i Kur'an: Duha Suresi Tefsiri**
Hatice GÜREL

44 **Fıkıh Köşesi: Gusül**
Erol ŞENÖZ

52 **Baba Ocağı, Ana Kucağı: Dergah**
Rabia KARAGÖZ

34 **Muhammed Derviş Hazretleri**
Cennet ÖZDEMİR

04 **İrfan Sofrası**
Muhammed Arap KARAHAN (H.Z)

06 **Kalb-i Kur'an: Duha Suresi Tefsiri**
Hatice GÜREL

10 **Cebirin Atası: El Harezmi**
Ayşe YILMAZCAN

14 **Kim Haklı?**
Erol ŞENÖZ

20 **Peygamber Efendimiz'in Namaza
Verdiği Önem ve Gece Namazı**
Davut ÖZDAL

26 **Salat-ı Tefriciye**
Ayşenur KARAHAN

28 **Osmanlı Döneminde Tasavvuf
Kültürü ve Manevi Eğitim Sistemi**
Şeyda KÖŞKER

34 **Muhammed Derviş Hazretleri**
Cennet ÖZDEMİR

38 **İslami Yaşam: Vizyon Kazandırır**
Özlem YILDIRIM

44 **Fıkıh Köşesi: Gusül**
Erol ŞENÖZ

48 **Allah'ın Hazineselerinden Bir Hazine**
Bedir KARAHAN Efendi (H.Z)
Ömer KEŞKEK

52 **Baba Ocağı, Ana Kucağı: Dergâh**
Rabia KARAGÖZ

İRFAN SOFRASI

MUHAMMED
ARAP KARAHAN (H.Z)

Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi üzerinize olsun. Türkiye'mizin farklı şehirlerinden, farklı ülkelerden gönümüzden geçip yazıya dökülen kelimelerimizi okuyan, yollarımızda yorulan canını ve malını bu yola adayan değerli ihvan kardeşlerim. Rahman bu yolda bizleri her dem gönül meydanında her vakit toplanıp sohbet etmeyi, toplanmayı nasip etsin. Hepimiz bu kapının hizmetkârlarıyız Allah yolunda bir hizmetkâr olabilmek, bir kul olabilmek ümidini taşıyan, derdini taşıyan insanlarız. Rab-bim bizleri kendine layık kul, habibine layık ümmet eylesin.

Efendi hazretlerinin talebelerini, sonradan ders alan yeni nesil talebeleri gördüğümüz zaman bizler çok mutlu oluyoruz. Özellikle onların Kur'an kurslarımızda yetiştiğini görmek bizleri çok umutlandırıyor ve huzur veriyor. Şeyh Ebul Vefa Hazretleri'nin üstadı derki *"Her mürit şeyhinden bir feyz aldı bende bu talebem olan Ebul Vefa'dan feyz aldım."* der. İnanır mısınız bu söz o kadar doğru ki bizlerde Efendi Hazretleri'nin ihvanlarını, müritlerini görünce hele de yeni neslin Allah yolunda zikirle, ilimle, irfanla meşgul ol-

duğunu görünce feyizleniyoruz kalplerimiz aşkla doluyor, gayretlerimiz kat kat artıyor. Rahman hep gayretli eylesin gaflete düşürmesin inşallah.

Sevgili kardeşlerim, şeytanın tüm vesveselerine bir tokmak vurun. Nedir o tokmak? İbadettir, teslimiyettir. Şeytan size çokça vesvese verecek diyecek ki *"Malınızı ve canınızı niye bu yolda yoruyorsunuz?"* Ayeti kerime diyor ya *"Ne mallarınız ne evlatlarınız sizi bu yoldan alıkoymasın."* işte tam olarak öyledir Allah için can ve mal fedadır.

Yolumuzda hikmet çok, irfan çok, keramet çok bunlar var ama yolun bir de hakikati var. O hakikat ise takvadır, Allah'a iyi kulluk ve nefse dur demektir. Ve en büyük hakikati ise ilim ve irfanla bu yolda hizmet etmektir. Yarın mahşerde Rahman'ın huzurunda amellerden sorulacaksınız o yüzden hakikat ameldir. Asla kazandım demeyeceksiniz Hz. Ömer Efendimiz bir adımım ahirette olsa, o ki cennetle müjdelenmiş bir adımım dünya da olsa nefsimden ve kendimden emin değilim buyurmuş. Biz nasıl kendimizden emin oluruz?

Gafleti bir tarafa bırakıp ilim öğrenerek, ibadetlere dikkat ederek, sohbetlere devam ederek ve derslerimizi çekerek gayretli bir şekilde talebelik edeceğiz. Dinimiz peki sadece ibadet etmekten mi ibaret? Namaz kılıyorsak oruç tutuyorsak yeterli mi? Ya kalplerimizde kibir varsa, ya kendimizi beğeniyorsak, ya diyorsak ki ben hocayım sen bir şey bilmiyorsun nasıl olacak? İşte bunların hepsi Allah'ın sevmediği amel ve mahşerde hesaba çekileceğimiz amellerdir. Unutmayın ki amellerimize yaşantımıza daha çok dikkat etmezsek yalan söyleyip namaz kılan, oruç tutan hırslı oluruz Allah muhafaza.

"Müminin üzerindeki elbise beyazdır." buyurdu Peygamber Efendi'miz. Mürid ehlinin üzerindeki elbise takva elbisesi olacak, öyle ki o takva elbisesini çok iyi taşıyıp önder olacak. Eğer Rabbim izin verdiyse önümüzde yıllar var, yani bir ömür var, bu yılları beyhude geçirmeyeceğiz, onurumuzla dini İslam'ı yaşamakla geçireceğiniz. Sizlerden isteğim şudur

ki derslerinizi namazlarınızı takvanızı ihmal etmeyin. Hatimlerinize ve sohbetlerinize iştirak ettiğinizde müşkülleriniz daha fazla halolacaktır. Ders demişken peki dervişlik sadece bir dersten mi ibaret, tabi ki değil. Evvela bir talebe mürşidine muhabbetle, sadakatle, teslimiyet üzere olacak. İkincisi mürşidin verdiği dersi saatinde ve hayırla yerine getirecek. Üçüncüsü hatim ve sohbetlerinizdir. Çok büyük mazeretiniz yoksa mutlaka devam edin. Sohbetler mürşitten gelen şifanın devamıdır. Dördüncüsü ise edeptir. Bir dervişin yaşantısı onu başka insanlara örnek kılacak her şeyi bir güzellik içinde olacak. Beşincisi hizmettir. İmkânınız olduğu her süre azimle ve gayretle hizmette olup koşturmalıdır.

Rahman imtihanlarınızın kolay geçmesini, gönüllerinizin şifasını rızasını nasip etsin. Dünyanın cezbedici şatafatından rahman hepimizi korusun, bir sonraki pınarın özünde gönül meydanında görüşmek ve her dem hizmet etmenin nasip olması dileği ile...

Kalb-i Kur'an

Duha Suresi Meal ve Tefsiri

Hatice GÜREL

Surenin Takdimi

Duha suresi Mekke'de inmiştir. Hz. Muhammed (a.s) 'ın şahsiyetini ve Allah'ın dünya ve ahirette ona verdiği lütuf ve ihsanı ele alır. O büyük nimetlere karşılık Allah'a şükretsin diye bunlar ona verilmiştir.

Bu mübarek sure Peygamber (s.a.v.) 'in kadrinin yüceliğine ve müşriklerine iddia ettiği gibi Rabbinin onu terk etmediğine, aksine Allah katında kadrinin şanının yüce makamının ulu olduğuna yeminle başlar.

“Kuşluk vaktine ve kararlı durgunlaştığı zaman geceye yemin ederim ki Rabbin seni bırakmadı ve sana kızmadı. And olsun ki ahiret senin için dünyadan daha hayırlıdır.”

Sonra sure ahiretteki bol lütufları ve Yüce Allah'ın peygamberleri için hazırlamış olduğu çeşitli ikramları müjdelir. Bu ikramlardan birisi de büyük şefaattir.

“Rabbin sana verecek de hoşnut olacaksın.”

Daha sonra sure, Peygambere küçüklüğünde, içinde bulunduğu, yetimlik, fakirlik, yoksulluk ve kaybolma durumunu hatırlatır. Rabbi onu barındırdı ve zengin kıldı, onu koruması altına aldı.

“O seni yetim bulup barındırmadı mı?

Şaşırmış bulup da yol göstermedi mi?

Seni fakir bulup zengin kılmadı mı?”

Sure, bu üç nimete karşılık Yüce Allah'ın Peygamber(s.a.v.)'e üç tavsiye ile sona erer. Peygamber(s.a.v.) yetime şevkat gösterebilir, muhtaca acısın ve düşkün yoksulun gözyaşını silsin. Rabbinin nimetine gelince onu minnet ve şükranla ansın.

Surenin Nüzul Sebebi

Resulullah (s.a.v.) rahatsızlanıp iki veya üç gece ibadete kalkamadı. Bir kadın ki bu Ebu Leheb'in karısı Ümmü Cehile'dir. Gelip dedi ki; *“Ey Muhammed şeytanın seni bırakmıştır iki veya üç gecedir. Onu senin yakınlarında görmedim.”* Bunun üzerine Yüce Allah ayetleri indirdi.

MEAL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bismillâhırrâhmanırrahim

Rahman ve Rahim olan Allah'ın Adıyla

- 1-2-3 – Kuşluk vaktine, kararıp durgunlaştığı zaman geceye yemin ederim ki, Rabbin seni bırakmadı
- 4- Gerçekten senin için ahiret dünyadan daha hayırlıdır.
- 5- Rabbin sana verecek hoşnut olacaksın.
- 6- O, seni yetim bulup barındırmadı mı?
- 7- Şaşırılmış bulup da yol göstermedi mi?
- 8- Seni fakir bulup zengin etmedi mi?
- 9- Öyleyse, yetimi sakın ezme
- 10- Yoksulu ise sakın azarlama
- 11- Rabbinin nimetine gelince, onu minnet ve şükranla an.

AYETLERİN TEFSİRİ

1-2- Yüce Allah, kuşluk vaktine yani gündüzün güneş yükseldiği ilk vaktine ve iyice karardığı varlık alemindeki her şeyi örttüğündeki geceye yemin etti. Buyurdu ki:

"Kuşluk vaktine ve kararan geceye yemin ederim."

Kuşluk vaktindeki aydınlık ve gecenin karardığı yüce Allah'ın gücünü gösteren apaçık bir delilidir.

3- Ey Peygamber! Rabbin seçtiği andan beri seni bırakmadı. Sevdiği andan bu yana senden nefret etmedi. Bu *"Rabbi onu bıraktı"* diyen müşriklere verilmiş bir cevaptır.

4- Ey Peygamber! Ahiret yurdu, senin için bu dünya hayatından daha hayırlıdır. Çünkü ahiret ebedi dünya geçicidir. Bunun içindir ki Hz. Muhammed (s.a.v.) şöyle dedi, *"Ey Allah'ım, ahiret hayatından başka hayat yoktur."*

5-Rabbin sana ahirette, razı oluncaya kadar ikramda bulunacak, şefaathı verecek ve razı olacağın lütuflarda bulunacaktır. İbn Abbas şöyle der: *"Rabbinin ona vereceği şey, razı oluncaya kadar ümmeti hakkında şefaathı iznidir."* Çünkü Hz. Muhammed (a.s.) *"Allah'ım! Ümmetim, ümmetim!"* demiş ve ağlamıştır. Bunun üzerine Yüce Allah daha iyi bildiği halde, Cebrail (a.s.)'e *"Muhammed'e git ve Niçin ağlıyorsun?"* diye sor buyurdu. Cebrail(a.s.) Resulullah'a geldi ve ona *"Niçin ağlıyorsun?"* diye sordu. Resulullah(s.a.v.) ona ne istediğini bildirdi. Bunun üzerine Allah Teâlâ ümmetin hakkında seni razı edeceğiz ve üzmeyeceğiz buyurdu.

Hadis-i şerifte şöyle buyrulmuştur: Her peygamberin kabul edilmiş bir duası vardır. Bütün peygamberler dualarını hemen yapmıştır. Ben ise duamı kıyamet günü ümmetime şefaathı için sakladım. Allah, Peygamberlerine bu vaadi verdikten sonra ardından, küçüklüğünde ona verdiği nimetleri hatırlattı ki Rabbine şükretti.

6- Ey Peygamber! Küçük iken sen yetim değil miydin? Allah seni amcan Ebu Talib'in himayesine vererek onun yanında barındırmadı mı?

Hiz. Peygamber(s.a.v.) annesinin karnındayken babası vefat etti, sonra altı yaşındayken de annesini kaybetti. Hiz. Muhammed (s.a.v.) anne ve babasını kaybettikten sonra Abdulmuttalip (Dedesi) 'in koruması altında kaldı. Dedesi öldüğünde ise sekiz yaşındaydı. O zaman amcası Ebu Talib onu koruması altına aldı.

Allah kendisine peygamberlik verinceye kadar amcası onu korumaya, yardım etmeye ve itibarını yükseltmeye devam etti. Amcası Ebu Talib kavmi gibi putlara tapıyordu. Bununla beraber Resulullah'a eziyet edilmesine engel oluyordu. Bütün bunlar, Allah'ın Hiz. Muhammed'i koruması, hıfzetmesi ve himaye etmesidir.

7- Sana şariat ve dini öğretmedik mi?

Seni hidayet üzere bırakmadık mı?

Yüce Allah mealen: Senin kitabın ne?

Bazı tefsircilere göre Hiz. Peygamber(a.s.)'nin çocukken Mekke vadilerinden birinde kaybolmasıdır.

Bunu hidayetin zıddı, delalet manasında yorumlamak mümkün değildir. Çünkü peygamberler bundan korunmuşlardır.

8- Seni fakir ve muhtaç bulup da ticaret yollarını kolaylaştırmak suretiyle, insanlara muhtaç olmaktan kurtarmadım mı?

Yüce Allah Peygamber(a.s.)'e verdiği bu üç nimeti saydıktan sonra, bunların karşılığında ona üç şeyi emretmek üzere şöyle buyurdu.

9- Yetime gelince onu ezip zorla malını elinden alma, küçük düşürme, sende bir yetim idin, Allah seni barındırdı.

10- İhtiyaç ve fakirlikten dolayı yardım isteyen dilenciye gelince, onu azarlama ve sert söz söyleme. Aksine ona ver veya güzel bir şekilde geri çevir.

11- Allah'ın sana olan lütuf ve nimeti gelince, onu insanlara anlat, çünkü nimeti anlatmak onun için bir şükürdür.

Allah seni barındırdı, sana doğruyu gösterdi ve zengin kıldı. Bu üç konuda Allah'ın sana verdiği nimeti unutma.

Rabb'in sana doğru yolu gösterdiği gibi sen de kullara doğru yolu göster.

DUHA SURESİ'NİN FAZİLETLERİ

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdu ki, Duha Sure'sini okuyana; Allahü Teâlâ mahşer günü, ev halkına, akrabalarına, komşularına, dostlarına şefaaf izni verir.

Sevdiğine kavuşmak, bağılı işlerin açılması, zenginlik için her gün 7 veya 170 defa okunur. Kaybolan bir kişinin ismi üzerine bu sure okunursa bi-iznillah geri döner.

Kaybedilen bir şeyin bulunması için Duha suresi okunursa (9 defa) o şey Allah'ın izniyle bulunur.

İmam Gazali (k.s.) Hazretleri buyurdu ki, "Ashab-ı kiram ve tabiinden bir grup, bir şey kaybettikleri zaman, Duha Suresi'ni okur ve kaybettiklerini bulurlardı."

Bir başka rivayette şöyledir. "Kaybedilenin bulunması için 41 defa okunması iyidir."

Her gün sabah namazından sonra okuyan, her türlü kötülüklerden korunur.

Bir kimse sabah akşam bu sureyi yedişer defa okursa, o kimsenin şerrinden ve kötü huylarından ve kötü kimselerin şerrinden Allahü Teâlâ o kimseyi korur. Kendi öz canından başka yakınları da Allahü Teâlâ koruması altında bulunur.

CEBİRİN ATASI

EL-HAREZMİ

Ayşe YILMAZCAN

Harezmi'nin bir eseri şu cümleyle başlar:
"Algoritma şöyle diyor: Rabbimiz ve koruyucumuz olan Allah'a hamd ve senalar olsun"

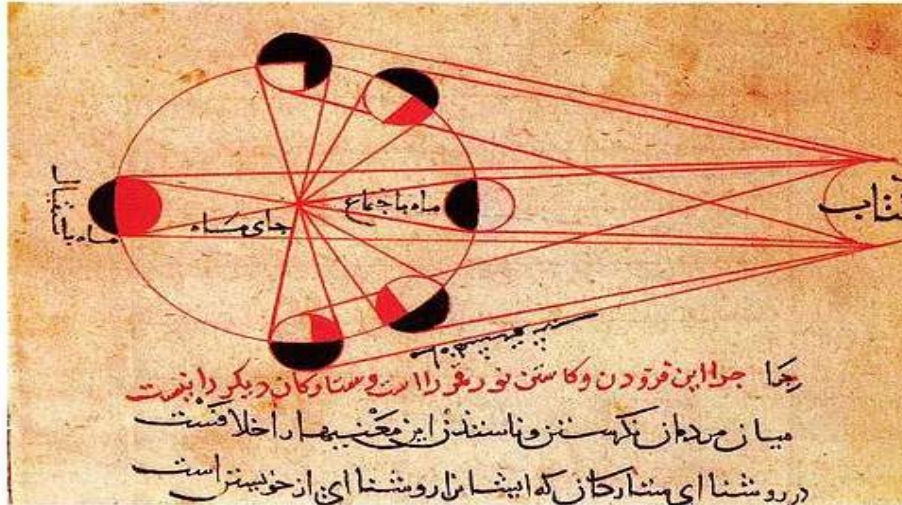
Biz de cümlelerimize Allah'ın selamı cümle Muhammed ümmetinin üzerine olsun kardeşlerim diyerek başlayalım. Allah kelamının yüreklere nakış nakış işlendiği, Rabbimin adının defalarca zikredildiği dergimizde, bizi sizlerle kavuşturan Rabbime hamd ve senalar olsun. Bu sayıda bir Müslüman Türk İslam Âlimi olan Harezmi'yi inceleyeceğiz. Baktığımızda bir çok buluşların Türk İslam alimlerinden çıktığını ve gerek dini konuda gerekse ilim, irfan, edep konusunda bir çok insana hem hitap edecek hem de örnek alınacak bir zekalarının olduğunu hiç şüphesiz söyleyebilirim. Yazıya başlarken Algoritma dedik.

Nedir Algoritma?

Algoritma sözcüğü Türkistan'lı bir âlim ve asıl adı Muhammed bin Musa el-Harezmi olan, Harezmi tarafından 9. yüzyılda keşfedilmiştir. Harezmi'nin ismi Avrupalılar tarafından telaffuz edilemediği için "Algorizm" sözcüğünü kullanmayı tercih etmişlerdir. Algorizm "Arap sayıları kullanılarak problemleri çözmek." manasına gelir ki, bu isim zamanla hepimizin bildiği algoritmaya dönüşmüştür.

780 tarihinde Özbekistan'ın Horasan bölgesinde Harezm'de bulunan Hive şehrinde dünyaya gelmiştir. İslam dünyasında cebir

ilminin kurucusu kabul edilen Matematikçi, Astronom ve Coğrafyacı. Latince kaynaklarda adı Alkarismi, Algoritmi, Algorismi veya Algorism şeklinde geçer. Dünyaya Matematiği öğreten Müslüman olarak bilinir. Temel eğitimini yaşadığı bölgede alan Harezmi, özel

ilgi duyduğu ilmi konular öğrenmek için Bağdat'a gelir. Buraya yerleşen Harezmi zamanın Abbasi halifesi olan Mem'un tarafından ilmi konularda kabiliyetinden haberdar olununca Eski Hint Medeniyetlerine ait, Yunan Medeniyetlerine ait, Mezopotamya Medeniyetlerine ait ve Eski Mısır Medeniyetlerine ait eserleri bünyesinde barındıran

Bağdat Saray Kütüphanesinde görevlendirilir. Daha sonra da Bağdat Saray Kütüphanesindeki yabancı eserlerin tercümesini yapmak amacıyla kurulan bir tercüme akademisi olan Beyt'ül Hikme'de görevlendirilir. Böylece Harezmi Bağdat'ta inceleme ve araştırma yapabilmek için gerekli bütün maddi ve manevi imkanlara kavuşur. Burada hayata ait bütün endişelerden uzak olarak Matematik ve Astro-nomi ile ilgili araştırmalarına başlar. Bağdat bilim atmosferi içerisinde kısa zamanda üne kavuşan Harezmi Şam'da bulunan Kasiyun Rasathanesi'nde çalışan bilim heyetinde ve yerkürenin bir derece-lik meridyen yayı uzunluğunu ölçmek için Sincar Ovası'na giden bilim heyetinde bulunduğu gibi Hint Matematiğini incelemek için Afganistan üzerinden Hindistan'a giden bilim heyetine başkanlık da etmiştir.

Harezmi'nin Latinceye çevrilen eserlerinden olan El-Kitab'ul Muhtasar fi'l Hesab'il Cebri ve'l Mukabele adlı eserinde ikinci dereceden bir bilinmeyenli ve iki bilinmeyenli denklem sisteminin çözümlerini inceler. El Harezmi Matematiğin yanı sıra Astronomi

ve Coğrafya ilimlerinde de eserler vermiştir. Astronomik cetvellerle ilgili kitaplar yazmış ve bu eserler 12.yy. da Latinceye çevrilmiştir. Bunun yanı sıra Ptolemy'nin Coğrafya kitabını düzeltmelerle yeniden yazmış, 70 tane bilim adamıyla birlikte çalışarak 830 yılında bir dünya haritası çizmiştir. Dünyanın çevresini ve hacmini hesaplama çalışmalarında yer almıştır. Güneş saatleri, gök cisimlerinin yükseltisini ölçmekte kullanılan araçlar ve saatler üzerine yazılmış eserleri de vardır.

CEBİRE YAPTIĞI

KATKILAR

Lütfi Göker'in "Matematik Tarihi ve Türk İslam Matematikçilerinin Yeri" adlı eserinde de denildiği gibi, Harezmî cebri müstakil bir bilim dalı haline getiren bilgidir. Yalnız cebri müstakil bir bilim dalı haline getirmekle kalmamış, zamanın en kapsamlı ve en sistemli cebir kitabını yazarak da kendinden sonraki nesillere cebri öğreten referans kaynağı olma vasfı kazanmıştır. Harezmi'nin cebirle ilgili konuları kapsayan kitabı onun aynı zamanda Latinceye çevrilen üç önemli eserinden biri, belki de en önemlisi olan El-Kitab'ul Muhtasar fi'l Hesab'il Cebri ve'l Mukabele'dir. Bu eserde Harezmî yeni teoremler ve problemlere sunduğu yeni çözüm yöntemleri ile Avrupa Matematiğine de ışık tutmuştur. (Her ne kadar eser 300 yıl sonra Latinceye çevrilmiş ve Avrupa; cebri, 300 yıl geriden takip edebilmişse de.)

CEBR VE'L MUKABELE'NİN İÇERİĞİ

Eser bir önsöz beş asıl ve bir ek bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm altı ayrı tipteki birinci ve ikinci derece denklemin geometrik çözümünü ve ikinci derece tam olmayan üç farklı tipteki denklemin özgün çözümünü içermektedir. İkinci bölümde Harezmi ikinci derece 3 denklem tipinin çözümünü sunmuştur. Harezmi burada bilinmeyen için şey (bugünkü x), a ve b katsayıları için dirhem ve x ile katsayı çarpımları için kaab sözcüğünü kullanmıştır. Harezmi günümüz matematiğinde bir bilinmeyenli ikinci dereceden denklemi bulan matematikçidir. Denklem çözümü çizim yöntemi ile yani geometrik yolla ilk kez o açıklamıştır. Dolayısı ile bugün kullandığımız ve Avrupa menşeli zannettiğimiz formül; batıdan 700 yıl önce Harezmi'nin cebindeki müstesna yerini çoktan almıştı. Üçüncü bölümde özdeşlikler ve çarpanlara ayırma konusu ile ilgili örnekler yer vermiş yani iki terimli bir çarpım sonucunun nasıl bulunacağını ifade etmiştir. Dördüncü bölümde bugünkü ifade edilmiş biçimi ile köklü ifadelerle ilgili örnekler vermiş, beşinci bölümü ise cebirle ilgili

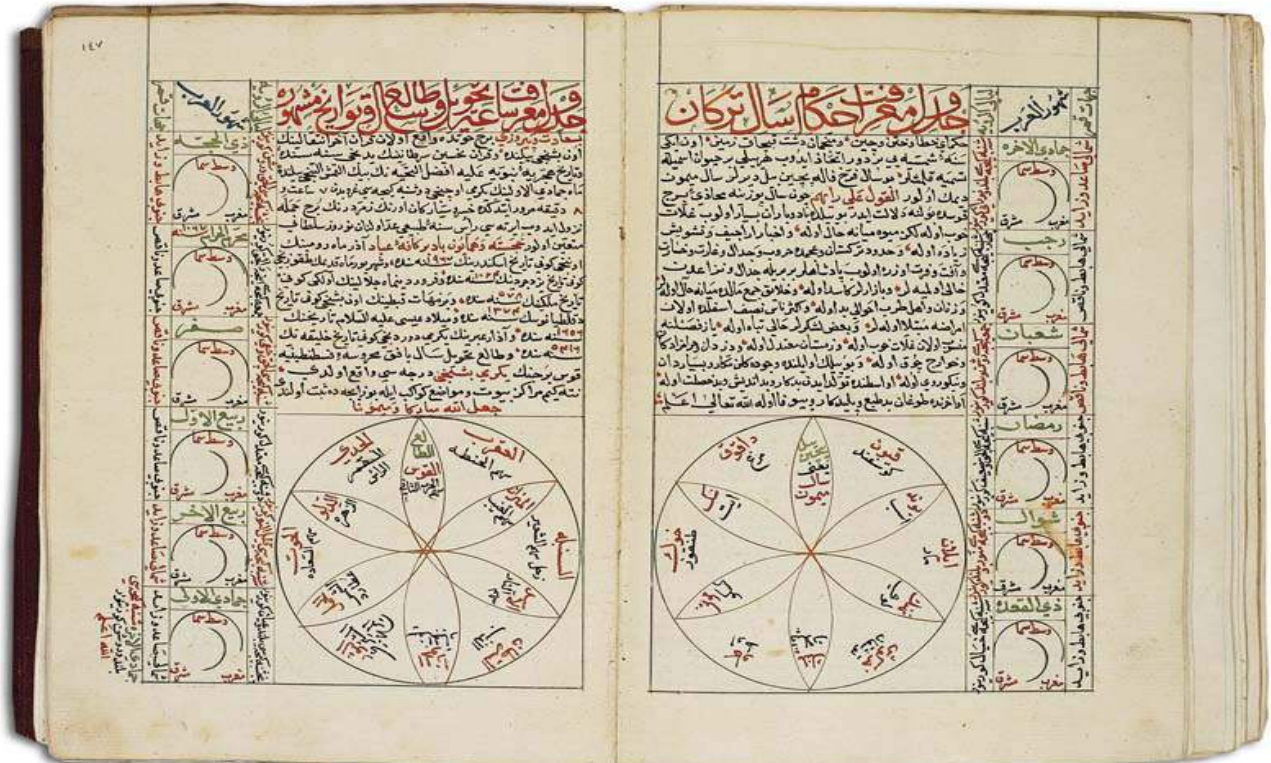
aşağıdakine benzer problemlere ayırmıştır.

I- 10 sayısını öyle iki kısma ayırınız ki bunların kareleri toplamı 58 sayısına eşit olsun.

II- 10 sayısını öyle iki kısma ayırınız ki bunların kareleri farkı 40'a eşit olsun.

ANALİTİK GEOMETRİYİ TESİS EDİŞİ

Analitik Geometriyi Descartes'in kurduğu, Avrupa bilim dünyasının tartışmasız kabul ettiği bir olgudur. Derler ki analitik geometri Descartes'in 'La Geometri' adlı eseri ile başlar. Oysa bir gerçek apaçık ortada durmaktadır. Descartes'ten tam 830 yıl önce bir Türk bilgininin yazdığı bir eserde ikinci derece tam olmayan denklemlerin çözümü verilmiştir. Bu denklemlerin çözümü için sunulan iki çözüm yönteminden biri; kare ve dikdörtgen yöntemi olarak adlandırılan geometrik çözüm yöntemidir ki, bu matematik tarihinde bir ilktir. Yani ilk kez cebire matematik girmiş, dolayısı ile ilk kez cebirsel (analitik) geometriye dair bir örnek matematiğin hizmetine sunulmuştur. Buradan da şu sonuç çıkıyor ki analitik geometriyi Descartes değil Harezmi kurmuştur.

SIFIR SAYISINI İLK KEZ KULLANMASI

Paramızda, sınav notlarımızda ya da bilgisayarımızın kodlarında (Biliyoruz ki bilgisayarlar ikilik sistemi kullanır. Yani sadece 1 ve 0. O yüzden sıfır olmasa bugün bilgisayar denilen bir nesneyi kullanmamız imkânsıza yakın bir güçlükte olurdu) sıkça rastladığım sıfır sayısını kime borçluyuz dersiniz? Bu da bir batılının müthiş buluşlarından(!) biri mi yoksa? Cevabınız evetse... Yanıldınız. Şu sözcüklere bir kulak verin: Sekiz diğer sekizden çıkınca geriye bir şey kalmaz. Boş kalmaması için bir daireci koyal!

İşte böyle diyor Harezmi; Hint hesabını anlatan ve Latinceye tercümesi yapılan ikinci yapıtında. Yani Kitab al-Muhtasar fi'l Hisab al Hind'de. Bu eserin matematik tarihindeki iki önemli rolü daha bulunmaktadır. Bunlardan ilki Avrupalıların toplama ve çıkarmaya ait örnekleri ilk kez bu eserde bulması, diğeri ise rakamların birler basmağından başlanarak sağdan sola yazıldığını ilk kez bu eserle öğrenmeleri.

Şunu belirtmek de fayda var ki sıfırın varlığını ilk kez Hintliler hissetmiş ve rakamları yazarken sıfır yerine boşluk kullanmışlardır. Bu ise hiç de pratik değildir. Ancak ona bir sembol veren ve kimlik kazandıran ve eserinde "9 rakam ve bu yeni sembol ile tüm işlemleri yapmak mümkündür" diyen Harezmi sıfırın gerçek kâşifidir. Yani sıfırı diğer rakamlara ekleyerek onluk sistemi tamamlayan adamdır o. Böylece Hintlilerin sunya dediği sıfır, İslam bilim dünyasında içi boş anlamına gelen es-sıfır ile gerçek kimliğine kavuşmuş ve Avrupa'ya olan yolculuğuna başlamıştır. Almanlar ona Ziffer, Fransızlar Chiffre adını vermişlerdir.

Harezmi'nin bulduğu ve tüm Dünya'nın kullandığı semboller. Her sembol temsil ettiği sayı kadar açığına sahip.

ESERLERİ

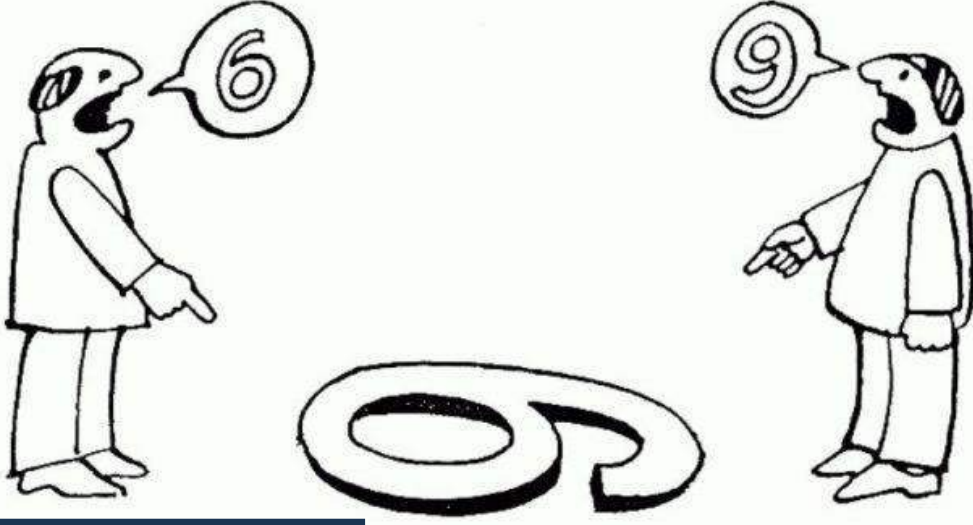
Harezmi'nin tercümeleri yapılan eserlerinden ilki Ceb'r ve'l Mukabele'dir. Eserin ilk tercümesi 1145 yılında, bir başka Latince tercümesi

1183'te, Almanca tercümesi 1461, İngilizce tercümesi 1831 ve 1841 yıllarında Londra'da ve 1915 yılında New York'ta yayınlanmıştır. Bu eser Avrupa'da yayınlanan ilk cebir kitabıdır. Dolayısıyla 1145 Avrupa'da cebirin doğuş tarihidir. Harezmi'nin ikinci önemli eseri ise Hintlilerin yaptığı işlemler ve uygulamaları inceleyip geliştirdiği eseri olan Kitab al Muhtasar fi'l Hisab al-Hind'dir. 830 yılında yazılan ve şu anda Viyana Saray Kütüphanesinde bulunan bu eserin ilk tercümesi 1143'te yapılmıştır. Diğer bir kopyası ise Salem Manastırında bulunan ve bugün Heidelberg de saklanan kopyasıdır. Harezmi'nin bunun dışında Latinceye çevrilen bir eseri daha bulunmaktadır.

AVRUPA'DA HAREZMÎ

Al-Kourism derler, Harezmi'ye Avrupa'da. Algoritmanın kurucusudur O. Algoritmaya isim veren (algoritma sözcüğü el-Harezmi'nin Avrupa'daki yazılışı olan al-Kourism'den türemiştir) Harezmi eserlerinin Latinceye tercüme edilmeye başladığı 1145'ten beri büyük bir ilgi ile izlenmektedir. Denilebilir ki o, gerek eserlerinde ilk kez sunduğu cebirsel işlem, teorem ve ispatlarla, gerekse kendinden önce bilinenleri derleyip geliştirerek Matematiğin istifadesine sunmak üzere, eserlerinde bir araya getirişi ile Avrupa'nın Matematiğe açılan kapısı olmuştur. Hatta bazı Avrupalı tarihçiler Avrupa'da Rönesansın öncülerinin iddia ettiği gibi Grek Uygarlığı değil, Harezmi ve onu takip eden bilginlerin vasıtasıyla doğudan öğrenilen ve uygulanan yenilikler olduğunu ifade edebilme cesaretini göstermişlerdir. Velhasıl, bugün her ne kadar batının semasını aydınlatsa da, ışık doğudan yükselmiştir.

Genel olarak bakılırsa Harezmi sıfırı bulan bir deha, Cebirin Atası, Dünyaya Matematiği öğreten Müslüman, X rakamını ilk kullanan ve Dünya'nın Güneş etrafında döndüğünü bulan ilk bilim adamı. Astronomi, Coğrafya alanlarında çalışmış ve daha sayamadığım birçok eserin sahibi. Bilime en büyük katkıları olan Türk İslam Âlimi Harezmi'ye Allah'tan rahmet diler bir sonraki sayıda görüşmek üzere selam ve dua ile..

KİM HAKLI?

“Haklı mı olmalı mutlu mu olmalı?”

Erol ŞENÖZ

***İmanın Kamil olması yapılacak Salih amellere bağlıdır.
İnsanoğlu yaşamında bir çok gerçekle karşı karşıya gelir.***

Bu gerçeklerden kendine hisse çıkarırken izlediği yol ve yöntem önemlidir, nefsimize uyup haklı olabilmek, gurur ve kibrimizden ödün vermeyip fani olan dünya hayatında haksızlıkla haklı olunabileceği gibi, Mevlana'nın dediği üzere "Ya olduğun gibi görün ya da görüdüğün gibi ol" sözünü şiar edinip sonucu ne olursa olsun doğrudan ayrılmayıp, yalana karışmayıp, nefsin esiri olmayıp imanın neferi olmalıyız.

Haklı olmak mı, mutlu olmak mı? İki arasında karar vermek durumunda kalsanız hangisini seçerdiniz? Hem haklı hem de mutlu olmaktır aslında güzel olanı.

İmanın kemale ulaşması gönülleri mutmain ettiği gibi hem haklı hem de mutlu olmaktır aslında güzel olanı fakat ikisinin bir arada olması pek mümkün olmaz genellikle.

Ev halimizden örnek verelim; Toplumda en çok karşılaştığımız haklı olup, sonu mutsuz biten, haklı olduğu halde sevgiyi ön plana alıp, sevdiğini üzmemek için, mutlu

olabilmek için hataları görmemek aile mutluluğumuz için haklı ve haksızlığın tartışıldığı Adalet sarayı değil, huzur ve mutluluk çiçeklerin açtığı sevgi bahçesi olsun istiyorsak hataların listesini tutup günü gelince, kızırince ortaya dökmek için saklamamalıyız, Sinirlendiğimiz zaman "geçen sene şunu yapmıştın, geçen hafta şunu yapmıştın, geçen gün şunu söylemiştin" diye soruyorsak, kendimize göre uğradığımız haksızlığın telafisini istiyoruz demektir.

Kendi hatalarımıza da görmediğimiz içinde haksızlığa uğradığımız haksızlığın telafisini istiyoruz demektir. Kendi hatalarımızı görmediğimiz için de haksızlığa uğradığımızı düşünüp, olaylara kendi pencereimizden barksak görmek istediğimiz kadarını görürüz ve öyle anlatırız. İmtihan dünyasında ben bilirim, ben haklıyım ben, ben, ben, dememeli empati yapıp karşıdakinin penceresinden bakmak lazım. ***Kime göre haklısın? Kendine göre, bu yanlıgı olabilir her iki tarafta haklı olabilir.***

Beyler !

Allah için İslam'ın sizlere verdiği hakları kurşun atar gibi eşinizin suratına söylemeyin. Kavgalarınızı dine alet etmeyiniz. Kimse dört dörtlük değildir. Önemli olan birbirimizi eksiklerimizle kabul etmektir.

Beyler bayanlar, iman sahibi Mümin olanlar; şeytana maskara olmayalım, haklı olmayı, akıl vermeyi, birbirimizi zorla değiştirmeyi bir tarafa bırakalım. Huzurlu ve mutlu olmanın gayreti içinde olalım. Haklı olana kupa vermeyecekler.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) iki cihanda da mutlu olmak istiyorsanız fitneden uzak olunuz diye üç defa tekrarlayıp fitnenin insan yaşamında ne kadar etkili olduğunu bizlere vurgulamak istemiştir.

Mutlu olmanın çeşitli sebep ve yolları vardır ana hatlarıyla; İman, amel, Kuran ve sünneti seniye de emredilenleri sorgulamadan şiddetle uzak durmak, bu düsturu yaşantımızda canlı, cansız bütün yaratılmışlara karşı uygulayabilmek. Mutlu olmanın hazzını yaşayacaktır. Dün için tövbe, bugün için secde yarın için dua zamanıdır.

Bugünden başlayın ve bırakın çoğu zaman karşı taraf haklı olsun. Siz gerçekten haklı iseniz, söylemeseniz de bir gün haklılığınız zaten ortaya çıkacaktır. Gerçekler asla gizli kalmaz. Dinimiz de münakaşayı terk edip, haklı olduğu halde karşısındakine ben

haksızım sen haklısın diyene cennet vaat ediyor. Peygamber Efendimiz bu konuyla ilgili şöyle buyuruyor: "Sizden öncekiler sırf bunun yüzünden helak oldu."

Bırakın münakaşayı!

Münakaşanın faydası yoktur. Mümin münakaşa etmez. Münakaşa eden iki kişi ziyandadır. Münakaşa edene kıyamette şefaahat etmem. Haklı olduğu halde münakaşayı bırakana Cennetin kenar, orta ve yüksek yerinde üç köşk verileceğine kefilim. Putlara tapmaktan sonra Rabbimin ilk yasak ettiği şey münakaşadır. (tebarani)

İmanın da isyanın da merkezi kalptir, kalbimiz ihlanda mı? İflasta mı? Şayet imani huzur istiyorsak Kerim kitabımız da yüce Mevlamız Rad suresi 28. Ayetinde

Ellezîne âmenû ve tatmainnu kulûbuhum bi zikrillâh(zikrillâhi) e lâ bi zikrillâhi tatmainnul kulûb(kulûbu).

Onlar, inananlar ve kalpleri Allah'ı anmakla huzura kavuşanlardır. Biliniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur.

Buyurarak kalbi daim zikre alıştıran huzuru ilahiye ye huzurlu bir kalp ile varabilmek için gayret göstermeliyiz.

Cenabı Mevla Hakta hakikati bulup sıratı müstakim üzere hayatını huzurlu bir şekilde yaşayıp son nefesini iman ile teslim etmeyi cümle ümmeti Muhammed'e nasip eyleye.

Erkek: Her gün dışarıdayım. Haftanın bir günü şöyle evimde ayaklarımı uzatayım, her gün çalışıyorum bir dinlenmek benim de hakkım diye düşünüyorum. Gezmek için bile olsa erkek dışarı çıkmayı yorgunluk olarak görebilir. Kocanız işten yorgun geldi bir sebeple kızdı bağırıldı. Hiç suçunuz yok, ne yapmalısınız? Karşısında siz de mi bağırmalısınız?

Bu durumda haklılığı değil mutluluğu ön plana almak gerekir yaptığımız iyiliklerin karşılığını hemen görmek istiyoruz. Aslında bu kadar hak davasına düşmemiz, bir noktada imani zayıflığımızı gösteriyor, yaptıklarımızın karşılığını halktan değil Hak'tan beklemeliyiz. Sağlam bir iman sahibi haksızlık karşısında bile öfkelenmemeli, bilmeli ki öfke şeytandandır, öfkeyle kalkan zararlar oturur. Ahiret konusunda ciddi endişeleri olanlar Rabbine olan teslimiyeti de az ise adaleti kendi kendine sağlamaya çalışır. Yanılmaz, şaşmaz bir tek Allah'tır. Kul beşerdir hata işler, çoğu zaman sonu kederle biter.

Kaderle sürekli kavga halindeyiz. Yaşadıklarımızı bir türlü kabullenemiyoruz. “Ben bunu hak etmedim. Ben daha iyisine layığım, daha fazlasını hak ediyorum, daha iyi bir kocayı hak ediyorum, daha iyi bir hanımla evlenmeliydim, zaten niyetim yoktu, ailem akrabalarım baskı yaptı, ben bu davranışları hak etmiyorum, karım hiç anlayışlı değil, kocam eve gelmiyor vb.” gibi ne yapacaksınız ; “Al eline kalemi yaz o zaman kaderini”

Hakkımızın yendiğini düşündüğümüzde sabretmeyip açık ya da gizli cezalar uygulamaya başlıyoruz. Aslında kendimizi cezalandırmış oluyoruz. Bakara suresi 228. Ayeti kerimede Rabbimiz şöyle buyuruyor;

“Erkeklerin kadınlar üzerinde maruf (meşru olan) hakları olduğu gibi kadınların da onlar üzerinde hakları vardır. Yalnız erkekleri onlara göre (aile reisliği ve görevleri bakımından) bir derece fazladır. Allah mutlak galiptir, hüküm ve hikmet sahibidir.

Dinimiz bizlere hak ve hukukumuzu bildirmiş bizim işimiz hak aramak değil, hakkı olanların hakkını yerine getirebilmek için gayret göstermektir.

Allah (c.c) bize eşin ne yapıp, ne yapmadığından ziyade bize bizi soracak “Sen üzerine düşeni yaptın mı, görevlerini yerine getirdin mi? ” diye sorduğunda ne cevap vereceğiz?

O şunu yapmadığı için ben de şunu yapmadım, o bunu yapmadı bende bunu yapmadım mı diyeceğiz. Vereceğimiz böyle cevaplar “Sen görevlerini yaptın mı?” sorusunun cevabı olamaz.

Çağımızda özellikle hanımlara;

Hanımlar!

Haklarınızı arayın, ezilmeyin, zehirli gazlara gelmeyin, ruhunuzu zehirlemeyin, dünya ve ahret mutluluğunu kaçırmayın. Karşımızdakinden çok kendimize bakalım. Allah ve Resulünün gösterdiği sırat-ı müstakimden ayrılmayalım.

KANAAT ZORDUR MEYVESİ HUZURDUR...

Erol ŞENÖZ

Kanaat, ne güzel bir ahlak ve ne büyük bir erdem, insanın ruhsal anlamda kemale erdiği nokta. İnsanı aziz kılan, asil kılan sonu gelmez bir hazine. İnsanı hırsın, haz düşkünlüğünün, tamahkârlığın zilletinden koruyup kollayan iffet hali. Allah'ın (c.c) insanoğluna bağışladıklarını bir lütuf olarak görüp kendisine bağışlanana rıza gösterme, razı olma hali. Hülâsa kanaat, kişide eşref-i mahlûk insana yakışır asalete ulaşma hali. İnsanoğlu bunca güzelliği içinde barındıran kanaatle mutlu, huzurlu ve güzel bir hayatın kapısını aralayabilir ve o kapıdan içeri girebilir. Hayatın kendisine getirdiklerini, kendisinde var olan bütün güzellikleri ve nimetleri ancak kanaatle fark edebilir. Dolayısıyla kanaatin arttığı yerde mutluluk da artar, huzur da. Kanaat gibi bir erdemi hırsın, tamahkârlığın

kol gezdiği bir dünyada korumak hiç de kolay değil. Sürekli tüketmenin büyük bir tutku haline geldiği şu ahir zamanda kanaat sahibi olmak büyük bir erdemdir insanoğlu için. Ancak kanaat de zordur haliyle. Bu zorluğa göğüs geremeyip tamahkâr olmanın kolaylığına aldanan insanlar, kanaatin asaletini bırakıp tamahkârlığın zilletine kapılır maa-zallah.

Tamahkârlık zilletine düşen sineğin hikâyesi anlatıla gelir kanaat bahsi açıldığında. Hikâyeye şudur:

Günün birinde bir sinek, rızık için dolaşıp dururken bir kenarda duran bal küpünü gördü. Sinek balın iştihakıyla heyecanlanıverdi, gönlü elden gitti, coştı, köpürdü ve feryada başladı:

“Nerede bir er ki benden bir arpacık alsın da o küpe atılmamı temin etsin. Vuslat dalım böyle meyve verir mi bir daha? Baldan daha iyi ne var ki?” dedi.

Sineğin bu feryadını duyan birisi onun muradını yerine getirdi. Küpün ağzını açtı, sinekten bir arpa alıp onun küpün içine girmesine yardım etti.

Sinek balın içine düşünce eli ayağı adam akıllı yapışıp kaldı. Kimıldayamaz hale geldi. Kurtulmak için çok çaba sarf etti, Fakat kurtulmak istedikçe yapıştı kaldı. Sıçramaya çalıştıkça daha da daldı balın içine. Kendisi için ulaşılamaz olan bal, içinden çıkılmaz olan bir felaket olup çıktı karşısına.

Baktı ki bu baldan kurtuluş yok, başladı yine feryada:

“Ah dostlar beni bu bal kahretti, zehirden beter oldu bana! Nerde bir er ki beni kurtarsın bu beladan. Demin bir arpa verdim. Şimdi iki arpa vereceğim, tek biri çıksın da beni bu beladan kurtarsın!”

Sineğin feryadını işiten bir başkası yardıma geldi sinek kurtuldu. Kurtuldu ama balın içine girmeden önceki o asil ve güzel halinden zelil ve pejmürde bir hal kaldı geriye.

Yaşadığımız dünyanın kendisi bal küpü değil miydi zaten? Dünyada ihtiyaç namına olan ne varsa bizim için hepsi bal dı. Hepsî ihtiyacımız olmasından ötürü bizim için güzel ve cezbediciydi. Ancak onların ihtiyacımız

kadar olanı teminiydi kanaat. Peygamberimiz Hz. Muhammed’in (s.a.v) insanoğlunun yaşlansa da hep genç olan özelliği ihtiras sahibi olması (Müsned, III, 115, 119, 169.) buyruğunca kanaat zor bir erdemdir. O yüzdendir ki kanaat sahibi olmak, kemal bir ahlaka sahip olmaktan geçer. Adeta bal küpü olan şu dünyada kanaatkârca bir yaşam sürdürmediğimizde sinek misali debelenip dururuz, mutluluğumuzu ve huzurumuzu zehirleyen, bize süslü görünen o ihtiyaçlar da bal olmak yerine hep birer zehir olur.

Kanaat, hayatımıza bir denge getirir aslında. Bu denge sağlandığında ise mutluluğu huzuru hem dünya hayatında hem de ahirette elde etmiş oluruz. Hırs, tamahkârlık, açgözlülük ve başkasının malına göz dikmek dünya ve ahiret hayatımızı mahvetmekten başka bir sonuç doğurmaz. Hâsılıkelâm kanaatin yerini hırs ve tamahkârlık alırsa kişinin zelil ve rüsva olması kaçınılmazdır.

Kanaatin asaletini, erdemini ve iffetini; hırs ile tamahın rezilliğine ve zilletine kaptırmamak dileğiyle...

Âdemoğlu; ihlas, kanaat ve sabır aralığında hayat sürdürme gayreti içerisinde olursa eşrefi mahlukat, hırsla benliğinin nefsanî arzularının peşinde koşarsa şeytanın izinde esfele safilinin yolcusu olur. Allah’ın (c.c) ipine sınımsız sarılanlardan olmak ümidiyle.

MÜRŞİDİN İZİNE DÜŞTÜM DE GELDİM

Çok fikir eyleyip ummana daldım
Bu aşkın elinden divane oldum
Habib'in aşkına bir yara aldım
Terk ettim sılama da geçtim de geldim

Aşka düşen âşık olur mu naçar
Acı günler böyle zarınan geçer
Âşıklar doluyu maşuktan içer
Pir elinden dolu içtim de geldim

Aşk ateşiyle her daim yandım
Zikreder ismini ben sana döndüm
Yaya değil efendim aşkın atına bindim
Emmâre dağları aştım da geldim

Yol doğrudur şeriata uyulur
Arif olan benliğini soyulur
Bu yolda da çok canlara kıyılır
Efendim canımdan geçtim de geldim

Bir kâmilin defterinde yazıldım
Tarikatının eleğinde süzüldüm
Hakikatin havanında ezildim
Aşkın kazanında piştim de geldim

Kul Mustafa'm der ki nice olur hâller
Bir gün olur solar açılan güller
Dost eline gider buradan yollar
Mürşidin izine düştüm de geldim

Kul Mustafa

Peygamber Efendimiz'in Namaza Verdiği Önem ve Gece Namazı

Davut ÖZDAL

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٦٢﴾

Ve Rabbinin ismini sabah ve akşam zikret.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا تَقِيلاً ﴿٧٢﴾

Ve artık, gecenin bir kısmında O'na secde et.
Ve geceleyin uzun uzun O'nu tesbih et.

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٠٢﴾

Onlar, bıkip usanmaksızın gece ve gündüz
ara vermeden (Allah'ı) tesbih ederler.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٠٤﴾

Ve artık gecenin bir kısmında ve secdelerin
arkasından O'nu tesbih et.

Sevgili Peygamberimiz hiç günahı olmadığı halde, gündüzleri; devlet, millet ve din işlerini yürütüyor, geceleri mübarek ayakları

şışinceye kadar namaz kılmakla meşgul oluyordu. Böylece Rabb'inin ikram ettiği nimetlerin şükrünü edaya ve onun rızasını tahsile çalışıyordu. Hastalık, sefer, korku, sıkıntı ve zorluklar... hiçbir şey onun namaz kılmasına mani olmuyordu.

Miraç'ta beş vakit namazın farz kılınmasından itibaren iki cihan Güneşi Efendimiz ömürlerinin sonuna kadar namazı hiç terk etmemişlerdir. Vefatlarına yakın hasta olduklarında, Hz Ali ve Hz Abbas (radiyallahü anhümâ)'nın koltuğuna girerek cemaate devam etmiş, ashabına ve ümmetine namazın ehemmiyetini, devam lüzumunu ve şiddetli hastalık halinde bile hiçbir suretle asla terki câiz olmayacağını fiilen talim ve irşat buyurmuşlardır.

Sahabe-i Kiram, Rasulullah -sallallahü aleyhi ve sellem-'e:

Fetih suresinde Allah Teala, sizi tamamen bağışladığını bildirmiştir. Öyleyse neden böylesine uzun ve ebedi bir ibadet yapıyorsunuz? dediklerinde, Fahr-ı Kainat -sallallahü aleyhi ve sellem:

Allah'a şükreden bir kul neden ben olmayayım? diye cevap vermiştir.

Bir Hadis-i Şerifte bildirildiğine göre; Rasul-i Ekrem -sallallahü aleyhi ve sellem- namaz kılariken, mübarek göğsünden sürekli el değirmenin sesi gibi hıçkırıklı ağlama sesi gelirdi. (İbn-i Mace, Mukaddime, 3.)

Hazret-i Aişe -Radiyallahü Anhâ-' Validemizin anlattığına göre, Hazret-i Peygamber -sallallahü aleyhi ve sellem- Efendimiz, geceleri mübarek ayakları şişinceye kadar uzun müddet teheccüde devam ederlerdi. Durumdan müteessir olan muhterem zevcesi:

Ey Allah'ın resûlü, "Geçmiş ve gelecek günahların bağışlandığı halde niçin böyle yapıyorsun?" diye sorunca; "Ey Âişe! Rabbime çok şükreden bir kul olmayayım mı?" karşılığını vermiştir. (Buhari, Teheccüd, 6)

Hazret-i Ata -Radiyallahü Anh- şöyle anlatmıştır. Hazret-i Aişe -Radiyallahü Anhâ-'ya :

"Allah Resulünden şahit olduğun en şaşırıncı hadiseyi bize haber ver." dedim. Hazret-i Aişe ağladı ve dedi ki:

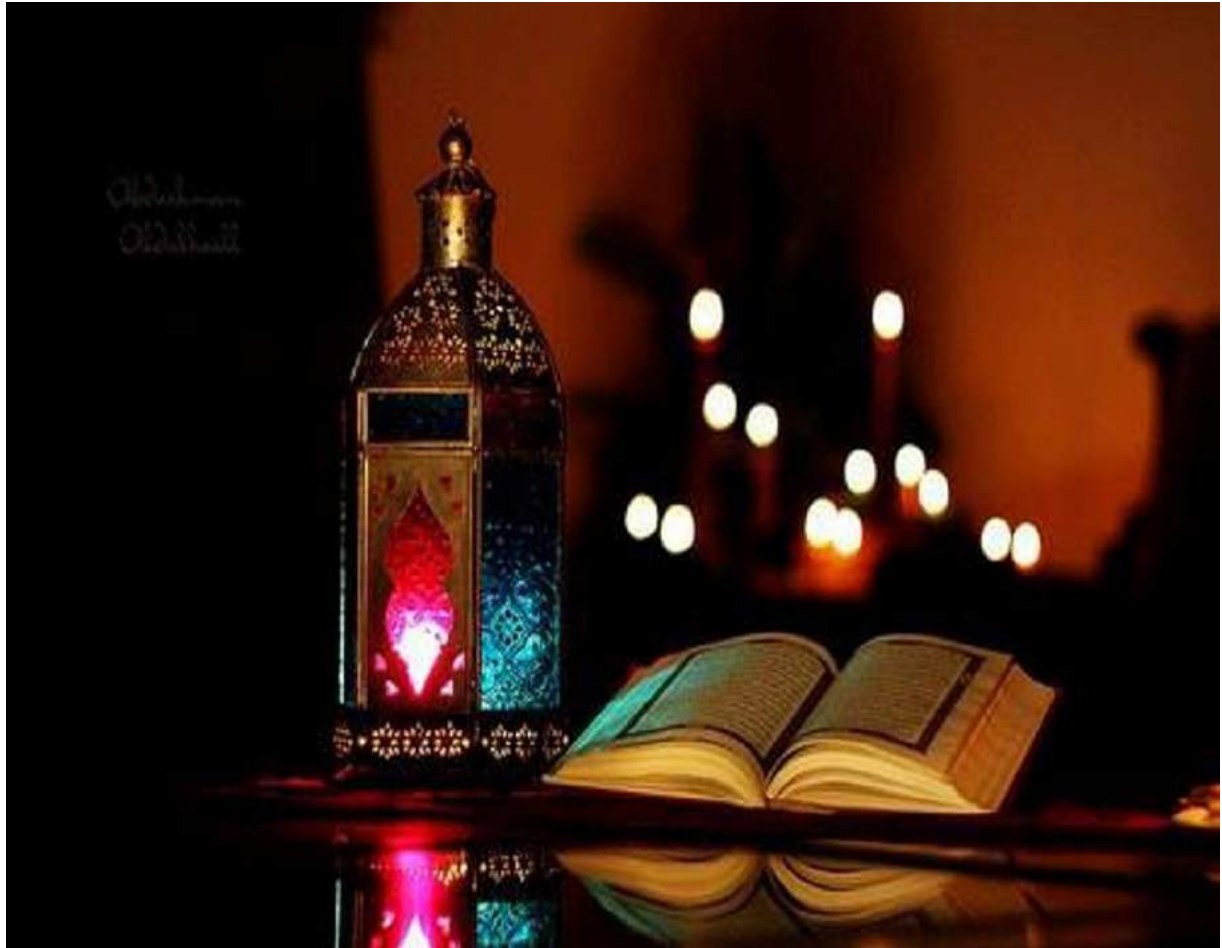
"Onun hangi hali şaşırıncı değildi ki. Bir

gece geldi. Benimle beraber yatağa girdi. Tenim tenine değdi." ve sonra dedi ki:

Ey Ebû Bekir'in kızı, bırak beni! Rabbime ibadet edeyim. Ben dedim ki:

Senin yanında olmayı seviyorum, fakat senin arzuna uymayı tercih ederim.

Kendisine izin verdim, kalktı, su ibriğine gitti, abdest aldı. Suyu çok dökerek israf etmedi. Sonra namaza durdu, ağlamaya başladı. Öyle ki, gözyaşları, mübarek göğsüne doğru aktı. Sonra rükûya gitti, gene ağladı. Sonra secdeye gitti, gene ağladı. Sonra başını secdeden kaldırdı, gene ağladı. Bu ağlaması sabaha kadar devam etti. Sabah namazı vakti Bilal geldi. Ezan okudu. Ben o zaman dedim ki:

Ey Allah'ın Rasûlü! Seni ağlatan sebep nedir? Allah senin geçmiş ve gelecek bütün günahlarını affetti. Buyurdular ki:

Şükreden bir kul olmayayım mı? Bu şükrebeneden neden yapmayayım?

Fahr-ı Kainat -sallallahü aleyhi ve sellem- Efendimizin, ahir ömürlerinde ruhi saadetlerini teslim ederken yaptığı son nasihatı, namaza dikkat etmek hususunda olup; bu, ondan rivayet edilen son Hadis-i Şeriftir. Hazret-i Enes -radiyallahü anh- anlatıyor:

Rasûlullah Aleyhissalâtü Vesselama ölüm geldiği vakit, can çekişirken yaptığı vasiyetin hepsi:

Namaz (ı ihmal etmeyin) ve sağ ellerinizin sahip oldukları (nın yani kölelerinizin hukukuna riayet edin!) demek olmuştur. Bir kimseye en çok sevdiği insanlardan birinin geldiği müjdelendiğinde nasıl sevinir ve kendinden geçerse; Allâh Rasûlü de namaza duracağı

zaman, bu sevinçten yüzlerce kat fazlasıyla sevinç ve coşkunluk duymaktaydı. Rabbine karşı huşû ve tevâzûun zirvesine çıkar ve O'na yalvarıp yakarmaktan ayrı bir kulluk zevki alırdı. Bir defâsında Rasûlullâh -sallallahü aleyhi ve selem- namazı şöyle târif buyurdular:

Namaz ikişer ikişer kılınır. Her iki rek'atta bir teşehhüd vardır. Namaz huşû duymak ve temeskün (tezellül) izhâr etmektir... Ellerini, içleri yüzüne dönük olarak Yüce Rabbine kaldırırsın ve Yâ Rabb! Yâ Rabb! Yâ Rab! diye yalvarırsın. Kim bunu yapmazsa namazı eksiktir. (Tirmizî, Salât, 166)

Huzeyfe -radiyallahü anh- şöyle anlatıyor: Bir gece Nebî -sallallahü aleyhi ve sellem- ile berâber namaza durdum. Bakara Sûresi'ni okumaya başladı. Ben içimden:

Yüzüncü ayete varınca rukûya varır, dedim. Yüzüncü ayete geldikten sonra da okumasını sürdürdü.

Ben: - Herhalde bu sûre ile iki rekat kılacak, diye zihnimden geçirdim. Okumasına devam etti. Sûreyi bitirince rükûya varır, diye düşündüm. Sonra Nisâ Sûresi'ni okumaya başladı. Bitirince Âl-i İmrân Sûresi'ni okumaya başladı. Ağır ağır okuyordu. Tesbih âyetleri geldiğinde 'Sübhânallâh' diyor, dua âyeti geldiğinde duâ ediyor, istiâze ayeti geldiğinde de Allâh'a sığınıyordu. Sonra rükûya vardı. 'Sübhâne Rabbiye'l-Azîm' demeye başladı. Rükû da kıyâmı kadar sürdü. Sonra 'Semiallâhu limen hamideh. Rabbenâ leke'l-hamd' diyerek (doğruldu). Rükûda durduğuna yakın bir müddet kıyamda durdu. Sonra secdeye vardı. Secdede 'Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ' diyordu. Secdesi de kıyâmına yakın uzunlukta idi. (Müslim, Salâtü'l-Müsâfirin, 203)

Vahyin başlangıcından itibaren namazını Beytullah'ın avlusunda kendisine düşman olan, insafsızca eza ve cefâ eden müşriklerin gözünün önünde kılardı. Namazda iken müşriklerden bazıları üzerine hücum etmişti de onlardan korkup da namazını bile bırakmamıştı. Savaş esnasında iki tarafın kuvvetleri karşılaşır da kılıç seslerinin şakırdadığı, mızrakların vızıldadığı, kalplerin hızla çarptığı bir zamanda dahî namaz vakti geldiğinde, namazı kılmak için müslümanlar saf saf olurlar, önde Peygamberleri imam olurdu.

Rasûlullâh -sallallâhu aleyhi ve sellem-'in Allâh'ın huzûruna durma iştiyâkı o kadar yüksekti ki savaşlarda sâdece farz namazları kılmakla yetinmez, geceleri sabahlara kadar doya doya ibâdet iklimini yudumlardı. Nitekim Ali -radiyallâhu anh- Bedir Gazvesi'ni anlatırken şöyle demektedir:

Bedir günü aramızda Mikdâd'dan başka süvâri yoktu. İyi biliyorum o zaman Allâh Rasûlü hâric hepimiz uyumuştuk. Rasûl-i Ekrem -sallallâhu aleyhi ve sellem- ise sabaha kadar bir ağaç altında namaz kılıp ağlamıştı.

İşte onun Allâh'a bağlılığı böyleydi. Namazlarını dâima vaktinde kılmıştır. Hatta vefat ettikleri hastalıklarının en şiddetli ânlarında dahî, bile bile namazı geçirmemişti. Bu has-

talığı o kadar çok şiddetlenmişti ki kuvvet ve tâkatten kesilmişti. Öğle ve ikindide iki kişinin yardımıyla odasından çıkarak mescide kadar vardı ve namazı cemaatle kıldı. Ölüm acıları içinde kıvrınmasına rağmen ümmetinin en çok istifâde edeceği husûsları hatırlatmaktan geri durmamış ve son sözleri:

Namaz! Namaz! Mâlik olduğunuz (köleler) hakkında Allâh'tan korkun! olmuştu. (Ebû Dâvûd Edeb, 133)

Birgün Rasulullah -sallallâhu aleyhi ve sellem- ashâbı ile birlikte mescidde namaz vaktini beklerken adamın biri kalktı ve:

Yâ Rasûlallâh! Ben bir günah işledim, dedi. Rasûl-i Ekrem adama cevap vermedi. Efen-dimiz -sallallâhu aleyhi ve sellem- namazını bitirdikten sonra aynı adam yine kalktı ve önceki sözünü tekrarladi. Peygamberimiz sordu:

Sen şu namazı bizimle kılmadın mı? Ve onun için güzelce abdest almadın mı?

Adam: - Evet yâ Rasulullah! dedi. Rasûl-i Ekrem (s.a.v) bu defa:

İşte o namaz işlediğin günaha keffâret olur buyurdu. (Heysemî, Mecmau'z-zevâid, I, 301)

Misver bin Mahreme -radiyallâhu anh-, ashâbın namaza atfettikleri ehemmiyeti gösteren diğer bir ibretli hâdiseyi şöyle anlatıyor: Ömer bin Hattab radiyallâhu anh hançerlendiğinde, zaman zaman baygınlık geçiriyordu. Bir keresinde yanına girdiğimde üstüne bir örtü örtmüşler, kendinden geçmiş vaziyette yatıyordu. Yanındakilere:

- Kendisini nasıl buluyorsunuz? diye sordum.
- Gördüğün gibi (baygın) dediler.
- Namaza çağırdınız mı? Eğer yaşıyorsa onu namazdan başka bir şey korkutup uyandıramaz, dedim. Bu ikazım üzerine oradakiler:
- Ey Mü'minlerin Emîri Namaz! Namaz kılındı! dediler. Hemen uyandı ve:
- Öyle mi? Vallahi namazı terk edenin İslam'dan payı yoktur dedi.

Kalktı, yarasından kan fişkıra fişkıra namaz kıldı. (Heysemî Mecmau'z-zevâid, I, 295; İbn-i Sa'd, III, 35)

Gece ibâdeti, insanın gündüz hayâtının bereketli ve feyizli geçmesinin temel şartıdır. Gündüz yapacağı işlerin ve hizmetlerin semereli olabilmesi teheccüd vaktinde kalbin doldurulmasına bağlıdır. Cenâb-ı Hak, Rasûl-i Ekrem Efendimiz'e emrederken şöyle buyurmaktadır:

Ey örtünen (Peygamber!) Gecenin birazı hariç olmak üzere geceleyin kalk (namaz kıl). Gecenin yarısında kalk, yahut yarısından biraz eksilt. Veya bunu artır ve yavaş yavaş güzel güzel tertil ile Kur'ân oku. Çünkü biz, senin üzerine ağır, (sorumluluk gerektiren) bir söz indireceğiz. Çünkü gece kalkışı hem daha etkili, hem de söz bakımından daha sağlamdır. Çünkü gündüz senin için uzun bir meşguliyet vardır. (el-Müzzemmil/73, 1-7)

Allâh Teâlâ'nın en çok beğendiği namaz Dâvûd aleyhisselâm'ın namazı, Allâh Teâlâ'nın

en çok beğendiği oruç da yine Dâvûd aleyhisselâm'ın orucudur. Dâvûd aleyhisselâm gecenin ilk yarısında uyur, üçte birinde namaz kılar. Gecenin altıda birinde yine uyurdu. Bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. (Buhârî, Teheccüd, 7; Enbiyâ, 37, 38) buyurarak insanların sıkıntıya düşmemelerini isterdi. Bununla birlikte bütün geceyi uyku ile geçirmeye de hiç razı olmazlardı.

Uzun geceleri uyku ile geçiren gaflet ehlinin durumunu tasvir ve hakikaten teheccüde kalkmak isteyenlere de yol gösterme sadedinde Rasûl-i Ekrem Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

Biriniz uyuyunca ensesine şeytan üç düğüm atar. Her düğümü atarken, düğüm yerine eliyle vurarak 'Üzerine uzun bir gece olsun, yat, uyu' der. Adam uyanır ve Allah'ı zikrederse bir düğüm çözülür, abdest alacak olursa bir düğüm daha çözülür namaz kılsa bütün düğümler çözülür ve böylece canlı ve hoş bir halet-i ruhiye ile sabaha erer. Aksi halde habis ruhlu (içi karar-mış) ve uyuşuk bir halde sabahlar.

Adamın biri geceleri Allah'ın zikrederdi. Zikir adamın kalbine yerleşmiş, gönlüne tat vermişti. Bir gün şeytan bu adama gelerek yaklaştı ve dedi ki; sen her gece kalkıp Allah'ı zikir ediyorsun. Peki Allah lebbeyk kulum buyur kulum diyor mu? böyle zikretmen ne zamana kadar olacak? Ne zamana kadar Allah diyeceksin senin zikretmen kabul oluyor mu? Bu perişan haline Allah c.c. buyur kulum dedi mi? diye adam şeytan vesvese verdi.

Ve adam Allah'ı zikretmek için kalkmadı. O gece adam Hızır Aleyhisselam'ı rüyasında gördü. Hızır Aleyhisselam adama sordu. Niçin Allah'ı zikretmeyi terk ettin diye sordu. Adam ben her gece Allah'ı Zikrediyordum ama Allah c.c. Buyur kulum demiyor. Benim zikrimin bir değeri yok. Benim kulluğum kabul görmüyor. Hızır Aleyhisselam adama şöyle dedi. Senin, Allah Allah c.c. demen onun buyur kulum demesidir. O seni zikretmezse sen onu zikredemezdin, senin ona kavuşma arzusu ile amel edip çırpınman onun tarafından sana verilmiş bir cezbedir.

O seni sevmezse kendi yolunda koşturmazdı. Senin Allah'tan korkun ve O'na duyduğun aşk onun sana olan bir lütfudur.

Senin her an Ya Rab deyip inleyişin de, O sana yönelir, seni dinler ve sana karşılık verir. Allah bir kulun kalbini bağlarsa, O kul Rab-bini zikredemez. Allah yolunu açmazsa kul dua edemez. Sen başına gelen bir dert içinde Allah diyorsun. O derdi sana kendisini zikretmen için Allah c.c. vermiştir. Gaye seni kendisiyle meşgul etmektir. Korkma zikret, Allah de, zikre ve duaya devam et. Hiçbir zikir ve dua karşılıksız kalmaz. Zerre kadar bir amel olsa dahi karşılığı verilir, zayi olmaz. Allah firavuna mal verdi dert vermedi. O da hiç inleyip ah etmedi ve Allah'ı zikretmedi. Allah'ı zikret-tiren dert O'nu unutturan maldan ve sıhhat-ten hayırlıdır. Musibetlerden korkma Allah de unutma. Sen Allah demedikçe musibet gitmeyecektir. Musibetler sen Allah de diye gelmiştir. Allah demedikçe musibet gitmeyecektir. Musibetler sen Allah de diye gelmiştir. Allah demedikçe musibet gitmeyecektir.

SALAT-I TEFİRİCİYE

Ayşenur KARAHAN

Salat-ı Tefriciye Hz.Peygamber (S.A.V.) Efendimize salavat getirmek amacıyla okunur ve gayesi Salavattır. Salavat ise biz Müslümanlar için ömrümüz boyunca yerine getirilmesi gereken bir vâzifedir. Bir dua salâvat getirmek niyetiyle okunur ve amaç Allah'ın rızasını kazanmak olursa; Resulullah'ın yüzü suyu hürmetine duaların, niyetlerin kabul olacağı ümit edilir. Kur'an-ı Kerimde şöyle buyrulur: "ALLAH DA MELEKLER DE O NEBİYE SALAT EDERLER, EY MÜMİNLER SİZ DE ONA SALAT EDİN, BOL BOL SELAM GÖNDERİN".(AHZÂB,33/56)

اللَّهُمَّ صَلِّ صَلَاةً كَامِلَةً وَسَلِّمْ سَلَامًا تَامًّا عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي تَنَحَّلُ بِهِ الْعُقْدَ وَ تَنْفِرُجُ بِهِ الْكُرْبُ وَ تَقْضَى بِهِ الْحَوَائِجَ وَ تَنَالُ بِهِ الرَّغَائِبَ وَ حُسْنُ الْخَوَاتِمِ وَ يُسْتَسْقَى الْعَمَامَ بِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ فِي كُلِّ لَمْحَةٍ وَ نَفْسٍ بَعْدَ كُلِّ مَعْلُومٍ لَكَ

"Allâhümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmen alâ seyyidinâ Muhammedinillezi tenhallü bihil'ükadü, ve tenfericü bihil'kürebü, ve tükdâ bihil'havâicü, ve tünâlü bihir'regâibü, ve hüsnül'havâtimi, ve yüsteskal'gamâmü bivechihil' kerimi, ve alâ âlihi ve sahbihî fi külli lemhatin ve nefesin biaded-i külli mâ'lûmin lek."

"Allahım! Bizim Efendimiz Muhammed'e (sav) kusursuz bir salât ve rahmet, mükemmel bir selâm ve selâmet vermeni diliyoruz. O Peygamber ki, onun hürmetine düğümler çözülür, sıkıntılar ve belalar onun hürmetine açılıp dağılır, hacet ve ihtiyaçlar onun hürmetine yerine getirilir. Maksudlara O'nun hürmetine ulaşılır, güzel sonuçlar O'nun hürmetine elde edilir. O'nun şerefli yüzü hürmetine bulutlardaki yağmur istenilir, Allah'ım, onun ehl-i beytine, ashabına da her göz kırpacak kadar zamanda (her an, her saniye) her nefes alacak zamanda sana malum olan varlıklar sayısınca salât et.

GÖNÜL HAKK'A NAZAR EYLE

Gönül Hakk'a nazar eyle
Bak bu çarkın peri başka
Kaç günahattan hazer eyle
Cehennemın narı başka
Hak nurunu Âdem'e saldı
Şulesi âlemi aldı
Nice yüz bin resul geldi
Muhammed'in hâli başka

Yalan dünya vefa umma
Aç gözün galete dalma
Her kışlar da öter amma
Bülbülerin hâli başka
Yalan dünya sonu viran
Var mı bu dünyada kalan
Var mı Muhammed'i gören
Ay cemali yüzü başka

Dik dolaşma biraz eğil
Kul ol da âdeme sevil
Her böceğin kârı değil
Balı yapan arı başka
Kelamullah mutlak haktır
Başkasından fayda yoktur
Göz görmedik bina çoktur
Beytulla'ın yeri başka

Ahmet Çıtak hikmet söyler
Gayrı şunu bunu n'eyler
Hak ile pazarlık eyler
Bu çarşının kârı başka

Ahmet ÇITAK

OSMANLI DÖNEMİNDE TASAVVUF KÜLTÜRÜ VE MANEVİ EĞİTİM SİSTEMİ

Şeyda Köşker

Esselamu Aleyküm sevgili okurlar. Bir kez daha Reşahat'ımızın namelerinde birarada olmayı nasip etti Rahman. Bu sayımızda ecdadımız Osmanlı'nın manevi eğitimi yani Tarikat ve Tasavvuf kavramlarına bakış açılarını anlatacağım, keyifli okumalar dilerim.

Osmanlı'ya ruh veren erenler, dervişler, âlimler, şeyhler. Kuruluş dönemi olarak adlandırılan XIII. ve XIV. yüzyılları arasında Anadolu'yu hem iktisadi hem de içtimai anlamda örgütleyen, bir anlamda ise Anadolu'ya ruh veren dört oluşum var olur. Gaziyân-ı Rum, Ahiyan-ı Rum, Abdalan-ı Rum, Bacıyan-ı Rum ve fakılar. “Birçok köylere ismini veren, elinin emeği ve alnının teri ile dağ başlarında yer açıp yerleşen, bağ ve bahçe yetiştiren dervişler ve daima garba doğru Türk akını ile beraber ilerleyen benzerlerini doğuran zaviyeler ve bu zaviyelerin harbe giden, siyasi nüfuzlarını padişahların hizmetinde kullanan, zaviyelerinde padişahları kabul eden ve onlara nasihat veren şeyhler bizim alakamızı celb etmek için bir çok vasıflara hazirdirler.”

Maneviyat erenleri olarak sınıflandırdığımız topluluklara genel bir şekilde göz atmamız gerekmektedir. Askerî, dinî ve meslekî teşekküller olarak bir konuya içine dâhil edilmiştir. Aşık Paşazâde'nin “maneviyat erenleri” olarak izah ettiği bu teşkilatlar şöyledir:

Gâziyân-ı Rum: Diğer adıyla Gaziler ve Alpler. Türk toplumunda daha evvel Alpler olarak bilinen ve İslamlaşmayla birlikte Gazi ünvanıyla anılan bu toplulukların esas görevi savaştır. Cihat ve gaza onlar için hem bir yaşam biçimi hem de topluluklarının geleceği adına olmazsa olmazdır. Din, vatan ve millet için hem canlarını hem de mallarını feda etmeye her daim hazırdırlar. Balkan ekolünden gelen Halil İnalçık; 1302'te bir imparatorluk ordusunu Bafeus'ta yenecek kadar güçlenmiş ve bir beyliğin ilk defa ciddi biçimde ortaya çıkmasını sağlayan Osman Gazi'yi şöyle tanımlar: “Uçta Türkmenleri ve gelen gâribleri gazâ savaşları için örgütleyen, subaşılarından bir alp gâzi idi. Onu ötekiler arasından seçkin duruma getiren özellik, Osmanlı tradisyonuna göre bir Vefâi

Babâî tarikat halifesi olarak uca gelen Ede-Bâli'nin yakınlık ve manevi desteği olmuştur. Osman Gazi'nin başarısı, seferde alpleri ve nökerleri bayrağı altında toplayabilmesidir.”

Âhiyân-ı Rum: Diğer adıyla Anadolu âhileri. Anadolu'da Türkler tarafından ortaya çıkarılmış olan fütüvvet teşkilatlarının gelişmiş ve yayılmış hâlidir. Arapça “kardeşlik” anlamına gelen Âhilik, iş hayatında da kan bağı kadar yakın olan toplulukların davranışlarını ortak kılan bir değerler bütünüdür. Osmanlı'nın tarih sahnesine çıkışını hızlandıran sebeplerden biri olan Moğol istilası ve diğer uzun süreli iç isyanların Anadolu'yu paramparça etmesinden endişe eden bazı manevî liderlerin, müşidlerin, hocaların ve erenlerin sorumluluğu kendi üstlerine almasıyla iyice belirginleşmişlerdir. Bu ve buna benzer tehlikeli durumlarda bir refleks olarak ortaya çıkan âhilerin bilinen ilk liderlerinden biri Âhî Evran'dır.

Anadolu topraklarını manevi iklimle yeşerten Horasan erenlerinin şüphesiz meslekleri de vardı. Bu meslekler kimi zaman birbirinden kopuk, bağımsız ve ilişkiyi önemsemeyen bir tutum içindeydi. Bu tutum, Anadolu toplumunda milletleşme sürecinde olumsuz bir vaziyetken Âhî Evran, zaviyelerden, tekkelerden müteşekkil esnafın birlik ve beraberliğini sağlamıştır. Öyle ki bu düzen asırlar boyu devam etmiş, her mesleğin bir ustası olmuştur. İşte bu ustalara âhî, topluluğa da âhîler denmiştir. Âhî Evran'ın ortaya çıkardığı bu yapı Osmanlı Devleti'nin asırlar

boyunca iktisadi yapısının temelini oluşturduğu gibi, bekar gençlerin birer meslek kazanmasını ve onların da meslek erbabı yetiştirecek duruma gelmelerini sağlamıştır. Unutulmamalıdır ki tarihte büyük yol kat eden devletlerin ekseriyeti, gençlerini çocuk denen yaşlarda yetiştirmeye başlamış ve onlara muhakkak bir meslek yahut sanat kazandırmıştır. Âhîlerin toplantı yerleri çoğu zaman tekkeler olmuştur. 800'e yakın maddeden oluşan bir fütüvvet nizâmânemeleri vardır. Her meslek erbabının bir “âhî ba-bası” vardır. Mesleğini “yapabilecek” yeteneğe kavuştuğunda aldığı icazetnameyle kendi işini kurar. Eğer affedilmeyecek bir şey yaparsa (Yapımında eksik deri kullanılmış bir ayakkabı, az hamurlu ekmeğe, su katılmış süt vb.) muhakkak cezalandırılır ve hatta meslekten men edilirdi. “Pabucu dama atılmak” sözü, mesleğinin hakkını ver(e)meyen bir ayakkabıcının meslekten men edilmesini açıklamaktadır.

Bâciyân -ı Rum: Yukarıdaki örgütlerde yer alanların hanımları da Anadolu'nun manevi ikliminin güçlü bir temele oturması ve daima gelişmesi için ellerinden geleni yapmışlardır. Bilhassa uç beyleriyle Türkmen kabilelerinin hanımlarından müteşekkil olan bu grup herhangi bir resmiyete bağlı olmamakla birlikte tabiri caizse cephe gerisidir. Bazen aşlarıyla bazen de silah taşımalarıyla topluma katkıları olmuştur. Özellikle de topluluğa yeni katılanlara gösterdikleri hoşgörüyü, daima gönülleri fetfetmişlerdir.

Abdalân-ı Rum: Yukarıda Horasan erenleri olarak bahsettiğimiz topluluğun örgütlenmiş adıdır. Moğol istilasından önce Anadolu'ya Maveraünnehir, Harezmi, Horasan, Azerbaycan yoluyla birçok derviş gelmiştir. Bu dervişlerin her biri farklı bir tarikata mensup olduğundan usulleri, erkanları ve şüphesiz yaşam biçimleri gibi görünüşleri de farklıydı. Kimisi çıplığa yakın bir formda gezerken kimi de hiç toplumun içine karışmayıp geri planda rol üstlenmeyi severdi. Dervişlerin bağlı olduğu bir tarikat olduğu gibi, o tarikatın da bir şeyhi bulunurdu. Dolayısıyla her tarikatın da eğitim metodu farklıydı. Ahmed Yesevî, Şihabüddin Sühreverdî, Necmüddin Kübra, Muhyiddin İbn Arabî, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî bu büyük şeyhlerden bazılarıdır. Şeyh derviş yapısı için Tapduk Emre, Yunus Emre örneği, verilebilecek en güzel örneklerden biri olacaktır. Yunus Emre, "Yunus" olabilmek için yıllarca Tapduk'un ocağına odun taşımış, bu odunların her birini aynı eşitlikte kesmeye özen göstermiştir. Çok daha sonrası için ise Üftâde Hazretleri – Azîz Mahmûd Hüdâyî Efendi örneğini vermek de mümkündür. İşte Edirne'den Bursa'ya, Ankara'dan Malatya'ya kadar Anadolu toplumu bu erenlerin edepleriyle önce büyükler önünde eğilip küçülmeyi, daha sonra da büyümeyi öğrenmiştir. Bu erenler sıklıkla Vefaiyye, Haydariyye, Yeseviyye, Rûfâiyye, Mevleviyye tarikatlarına mensupturlar. Erenlerden bugünlere elbette büyük sorunlarla boğuşmak zorunda kalmıştır tekke kültürü. Fakat asırlardır, günümüzde bile söylenen bir sözdür: "Bu memlekette ayağı taşa takılan bir tekkenin kapısının önüne düşerdi."

Memur, asker ve sivil eğitim merkezleri bağlamında inceleyecek olursak Osmanlı'da ilk eğitim manevi anlamda verilmiştir, dolayısıyla eğitimin temelleri sağlam atılmıştır. Fetih dönemine kadar merkezi bir sisteme sahip olmayan Osmanlı, fetihten sonra merkezleşmiş ve çeşitli örgütlerin resmileşmesiyle birlikte kurumsallaşmıştır. Ancak bu durum erenlerin manevi eğitimine elbette engel olmamıştır, aksine onlardan da istifade edilerek medreseler inşa edilmiş, kurulan eğitim kurumlarında

da kendilerinden muhakkak yararlanılmıştır. 15. yüzyıla kadar klasik eğitim metotlarından vazgeçmeyen Osmanlı, dönemin değişen ve gelişen şartlarına kendi yöntemleriyle ayak uydurmuş, çoğu zaman dünya üzerinde en iyi eğitimi veren kurumlara sahip olmuştur. Klasik dönem sonrasında memur yetiştirmek için Enderun, acemi oğlanlar ocağı, mülkiye mektebi, darülmaarif, mekteb-i osmani ve lisan mektebi gibi kurumlar ciddiyet kazanmış,

önemini uzun zaman sürdürmüştür. Kara, donanma, havacılık ve tıp üzerine de bilhassa askerî anlamda ihtiyaçları karşılayacak mektepler teşkil edilmiştir. Sıbyan mektepleriyle başlayan sivil eğitim ise oldukça farklı kurumlarda aralıksız devam etmiştir ve bu kurumların kuruluşu klasik döneme, büyük bir kısmı ise fetih dönemine aittir. Özellikle medreseler, darükkurralar, iptidai- idadi- rüştiye, darülfünun, darüşşafaka, dârümuallimât ve mekteb-i

aşîret-i hümayun bu kurumlardan bazılarıdır.

Osmanlı'da temel eğitimi, İslam eğitim sisteminin de temeli olan medreseler sağlamıştır. Çok sıkı bir denetime tabi tutulan medreselerde fıkıhtan mûsikîye, kelandan fen ilimlerine kadar birçok konuda eğitim verilirdi. Fatih Sultan Mehmed'in kurduğu Sahn-ı Seman Medresesi, fetihten sonra kurulan ilk ve en büyük eğitim kurumlarından biridir. Tabiri caizse bir akademi'dir. Bu medrese; Timur

İmparatorluğu'nun 4. Sultanı, matematikçi ve gökbilimci olan Uluğ Bey'in hizmetinde bulunmuş Ali Kuşçu'nun liderliğinde teşkilatlanmıştır. "Sekiz Bölüm" anlamına gelen Sahn-ı Seman Medresesinde ismi gibi sekiz bölüm vardı ve 19 odası bulunmaktaydı. Her odada en fazla iki-dört çocuğa ders verilirdi. Günümüzde verilen birebir eğitimin başlangıç yeri olarak Sahn-ı Seman Medresesi'ni göstermek mümkündür. Yaygın olarak Osmanlı'da eğitim tüm toprakların her köşesinde camiler, mes-citler, tekkeler, zaviyeler, sahaflar, loncalar, kı-raathaneler, meşkhâneler ve mevlevihâneler vasıtasıyla verilmiştir. Özellikle tasavvufi hayat, Osmanlı toplumunun asır-lar boyunca diri kalma-

sına imkân sağlamıştır. Edirne, Bursa ve Konya merkezli tekkelerin irşad fa-liyetleri, dervişleri vasıtasıyla tüm Os-manlı topraklarına yayılmış ve bu da "Türk İslâmı" adı veri-len yapıyı ortaya çıkar-mıştır. Sûfiler aşk için "Tadan bilir tatmayan bilmez" (Men lem yezuk lem yarif) demişler-dir. Türk sûfilerin buna katkısı ise şöyle olmuştur:

"Men lem yezuk, bilmez yazık."
Tasavvuf kültürü Mustafa Kara'dan naklet-mek gerekirse şu konulardan müteşekkildir:
Tasavvufi şahsiyetler: Sufiler, dervişler
Tasavvufi eserler: Kitaplar, risaleler
Tasavvufi müesseseler: Tekkeler, zaviyeler
Tasavvufi ekoller: Tarikatlar, meşrepler
Osmanlı Devleti'nin ilk başkenti olan Bur-sa, tüm topraklarda gelişen tasavvufi hayatın ilk ve en önemli merkezlerinden biri olmuş-tur. Yukarıda ismi geçen erenlerin XIV-XVI. yüzyıllarda Anadolu'ya gelişlerinde ilk tercih ettikleri yerdir. "Burc-ı evliyâ" denen yer, bu ismi erenlerin orada sıklıkla ikamet etmeleri sebebiyle almıştır. Yaşayış, düşünüş ve eği-

tim hayatının ruhu Bursa'dan Anadolu'ya üf-lenmiştir. Emir Sultan, Abdal Murat, Geyikli Baba, Abdullatif Kudsi, Ahmet İlâhî, Niyaz-ı Mısıri, İsmail Hakkı Bursevî, Lamiî Çelebi, So-muncu Baba, Üftade; Bursa'dan bu ruhu üfle-yen ilk büyüklerdendir...

Tasavvufun gayesini merak edenler için Üstadımız Muhammed Arap Karahan şunları söylemiştir: "Tasavvufun gayesi insân-ı kâmil yetiştirmektir. İmanın ve İslâm'ın esas-larıyla yoğrulan mü'mine, tasavvuf, ihсанın inceliklerini ve sırlarını sunmakta ve "Allah'ı görüyormuşcasına" coşkun ve tarif edilmez

bir hal içinde, O'na kul olmanın vecdini ve canlılığını yaşatmaktadır. Bu vecd ve c a n - lılık İslâm düşüncesinin kalb

ve gönül yönünü geliştirmiş, bunun neticesinde asırlarca insanlara ışık tutmuş ve tutmaktadır. "Kalbden kalbe yol var-dır" düsturunu, asırlar boyunca maddenin ve basit heveslerin daracık kalıpları içinde sıkı-şıp kalan insanlara soluk alma fırsatı vermiş, ümit bahşetmiş, yeni ufuklar ka-zandırmıştır."

Tekkeler evvela tüm ihvanın Allah'ın hoşuna gidecek birer kul olmaları yolunda

büyük rol oynamışlardır. Bu ihvan hem ev-lerinde hem işlerinde şeyhlerinden aldıkları vazife doğrultusunda birer halife görevi üst-lenip, irşad faaliyetlerini her alanda sürdür-müşlerdir. Mûsikî ve geleneksel sanatlar başta olmak üzere birçok faaliyette başrolü tasav-vuf kültürü oynamıştır. Misal olarak bugün topraklarımızda her şeye rağmen hâlâ dinle-diğimiz bir müziğimiz varsa bunu tekkelere borçluyuzdur. Tekkeler, manevî akademimizdir. Rahman'ın merhametine nail olabil-meniz dileği ile manevi akademimizden selam olsun gönüllerinize...

GEL GİDELİM MUHAMMED'E

Açar şeyhimin gülleri
Toplar onu müritleri
Eser seherde yelleri
Gel gidelim Muhammed'e

Medine çok uzaklarda
Gönlüm her gün firaklarda
Salavatı dudaklarda
Gel gidelim Muhammed'e

Medine ne güzel şehir
Güzelliği Hak'tan gelir
Şeyhim bize rehber olur
Gel gidelim Muhammed'e

Mürşit gönüller sultanı
Medine'de onun yâri
Hasreti yaktı sinemi
Gel gidelim Muhammed'e

Dünya bize oldu bela
Şeyhim sana malum ola
Ayak yalın düşek yola
Gel gidelim Muhammed'e

Şeyhim Sultan Bedir ile
Ali, Osman, Ömer ile
Sıddık ile pirlere
Gel gidelim Muhammed'e

Güzel olur amellerin
Çare bulur müşküllerin
Affa uğrar günahların
Gel gidelim Muhammed'e

Aciz Arap'ın varını
Verem kurban ol canını
Görem gönül mihmanını
Gel gidelim Muhammed'e

Muhammed Arap
KARAHAN

MUHAMMED DERVİŞ HAZRETLERİ

CENNET ÖZDEMİR

Muhammed Derviş (Kuddise Sirruhû) hazretleri Silsile-i Şerif'in yirmi birinci altın halkasıdır. Orta boylu, güler yüzlü, buğday tenli, beyaz sakallı bir zattı. Azaları düzgün yapılı ve mütenasıpti. Doğum tarihiyle ilgili bir bilgi kaynaklarda yer almamıştır. Hz. Ömer'in soyundandır. Buhara'nın Emkene köyünde yaşamıştır. Ziraatle meşgul olmuş, geçimini el emeğiyle temin etmiştir. Medrese ilimlerine vakıftır, özellikle Hadis ilmi okuttuğu bildirilmiştir.

Evliyanın gavsı olan Muhammed Derviş hazretleri yağmur misali nurlar yağdıran, zahir ve batın ilimlerini bilen kâmil bir veliydi. Herkesin anlayacağı dilden konuşur ve seviyesine göre muamelede bulunup meziyetlerini belirtirdi. Kabiliyet ve yetenekleri ortaya çıkarıp geliştirmede mahirdi. İnsanları seyr-i

sülûkte olgunluğa ulaştıran mükemmel bir şeyhti. Müridleri terbiye ve irşatta hârikulâde bir melekeye sahipti. Ruh ilimlerinde mütehasıs idi. Bütün bu özel nimetlere sahip olan kıymetli şeyh, enaniyeti imanı ile eriterek isimsizliğe talip bir gönül eriydi. Bu yüzden Mevlana Derviş Muhammed diye anılır.

Muhammed Derviş hazretleri buyurmuştur ki:

"Güzel ahlakın alameti on tanedir;

1. Fazla itiraz etmemek,
2. Adalet sahibi olmak,
3. Nefsini daima aşağı görüp, kendini beğenmemek,
4. İnsanlarda gördüğü ayıpları örtmek,
5. Müslüman kardeşinin hatasını görürnce hüsn-i zan etmek,

6. Başkalarının eziyetine katlanmak,
7. Nefsine zulmetmemek,
8. Kendi ayıplarına bakıp, başkalarının ayıplarını araştırmamak,
9. Herkese karşı güler yüzlü olmak,
10. Herkese karşı yumuşak ve tatlı sözlü olmak.”

Büyük âlim ve kâmil bir velî olan dayısı Mevlâna Muhammed Zâhid Hazretleri'ne intisâbdan evvel, on beş sene kadar zühd-riyâzetle, tecdîd ve tefridde bulunarak, aç ve uykusuz harabelerde zikir ve fikir ile meşgul olmuştur. Nefsinin isteklerinden kurtulmak için mücadele etmiş ve insanlardan uzak yaşamıştır. Dikenli çalılar arasında gülü yetiştirmiştir Mevla. Sabretmeyen maksudunu bulamaz. Artık sabredenin maksudunu bulma vakti gelmiştir. Muhammed Derviş Hazretleri, bir gün ellerini açıp acizliğini ve çaresizliğini Allahü Teâlâ'ya yalvararak arz etmişti. Ani-

den Hızır Aleyhisselâm gelip; **“Eğer sabır ve kanâat istiyorsan, Muhammed Zâhid'in hizmet ve sohbetine kavuşmakta acele et. O sana sabır ve kanâati öğretir.”** buyurdu. Muhammed Zâhid'in yüksek huzurunda ilim tahsil etmiş ve hazretlerin terbiyesinde yetişerek kemâle ermiştir.

Şeyhine bağlandıktan sonra, gizli kalan marifet duygularının ve ilâhî hakikatlerin çeşmesinden kana kana içmiştir. En yüksek makamlara, ulaşılması gereken en yüce mertebelere ulaşmıştır. Velayette yücelip, ilimde ve fazilette nice makamları aşmış ve **“Derviş Velî”** lakâbıyla lakaplanmıştır. Aynı zamanda Mevlânâ Muhammed Derviş Hazretleri vasıtasız olarak Hâce Ubeydullah Ahrâr Hazretlerinden de manevî terbiye görmüştür.

Hocasının vefatından sonra yerine geçip,

Semer kand'da, doğru yoldan ayrılanlarla ve dine sonradan sokulan bid'atlarla uğraşmış ve yok etmiştir. Çok velî yetiştirmiştir. İmam-ı Rabbânî hazretleri; Muhammed Derviş Hazretleri'nin, Muhammed Zâhid Hazretleri'nden hilafet ve icazet aldığı muhakkak olduğuyla alakalı bir mektup yazmıştır. Zira o dönemde bazı kimseler onun Muhammed Zâhid Hazretleri'nden icazetli olmadığını ileri sürmüşlerdir. Mevlânâ İmam-ı Rabbânî, Mevlânâ Hâcegî Emkenegî hazretlerinin oğluna yazdığı mektubunda şöyle buyurmaktadır:

“Meşayih'in isimlerinin tahkiki konusunda şeyhimiz Hâce Muhammed Bâkî'den bize ulaşan şudur: Mevlânâ Hâcegî Emkenegî ile Hâce Ahrâr arasında iki zat bulunmaktadır. Bunlardan birisi Mevlânâ Derviş Muhammed, diğeri ise Mevlânâ Derviş Muhammed'in dayısı olan Mevlânâ Muhammed Zâhid'dir... Derviş Muhammed zamanının büyüklerindedir. Tüm Mâverâünnahir halkı onun faziletini, olgunluğunu, şanının ve halinin yüceliğini kabul etmiştir. İster ömrünün ilk senelelerinde olsun, isterse son demlerinde olsun onun icazetsiz olarak mürid kabul etmesine akıl cevaz vermez. Çünkü böyle bir şey hainliktir ve diyanetten uzaktır. Böyle bir şeyin sadır olması en düşük mertebede bulunan bir Müslümandan bile beklenmezken nasıl olur da din büyüklerinden beklenilebilir?”

Derviş Muhammed Hazretleri vefatına yakın buyurdu ki:

“Büyük Üstadımız Şâh-ı Nakşibend Hazretleri buyurdu ki: Yenilecek bir gıda, bir yiyecek, her ne olursa olsun gaflet içinde, gadabla veya kerahatle hazırlansa, tedarik edilse, onda hayır ve bereket yoktur. Zira ona nefis ve şeytan karışmıştır. Böyle bir yiyeceği yiyen kimsede, mutlaka bir çirkin netice meydana gelir...”

“Lokmalarına dikkat et!..”

Gaflete dalmadan yapılan ve Allahü Teâlâyı düşünerek yenen helâl ve hâlis yiyeceklerden hayır meydana gelir. İnsanların halis ve salih

ameller işlemeye muvaffak olamamalarının sebebi; yemede ve içmede bu hususa dikkat etmediklerinden ve ihtiyatsızlıktandır. Her ne hâl olursa olsun, bilhassa namazda huşû ve hudû hâlinde bulunmak, zevkle ve gözyaşı dökerek namaz kılabilmek, helâl lokma yemeye, Allahü Teâlâyı hatırlayarak yemeği

pişirmek ve yemeği Allahü teâlânın huzurunda imiş gibi yemeğe bağlıdır.

Mevlânâ Derviş Muhammed (Kuddise Sirruhû) 970 (m. 1562) senesinde, İmam-ı Rabbânî hazretlerinin dünyaya gelmesinden bir sene önce, Büster Kasabası'nın Dasferar Köyü'nde vefat etti. İnsanları irşad için yetiştirdiği yüksek talebeleri pek çoktur. Bunların en büyüğü, oğlu Hâce Muhammed Emkenegî'dir. Allah (Celle Celâluhû) bizleri şefaatine nail eylesin...

“İnsan sınıflarından her birini biz o gün imamlarıyla (önderleriyle) beraber

çağıracağız.” (İsra,71) Herkes dünyada kimin bayrağı altında bulunmuşsa, kime uymuş, kimi desteklemiş, kimleri rehber edinmişse, ahirette de onun bayrağı altında bulunacaktır. Bayrağımız İslam, makamımız kul olsun ki Rabbim bizleri Muhammed Derviş Hazretleri gibi kıymetli önderlerle haşretsin.

“Tasavvuf, güzel ahlaktır. Kimin güzel ahlakı artarsa derecesi de artar.”

“Bir müddet ihlaslı olmak, ebediyen kurtuluşa sebep olur.”

“Ey insanlar! Bu dünya bir imtihan... Gaflete dalmayın ki, ecel gelir arkadan.”

Altın silsilemizdeki tüm kıymetlilere selam olsun...

“İnnâ lillâhi ve innâ ilayhi râciûn” (Bakara,2/156)

Sözleri:

“Dört şey vardır ki, ilmi az da olsa, bunlar insanı Allah’ın indinde ve insanlar arasında en yüksek dereceye çıkarır. Bunlar; hilm (yumuşaklık), tevazu, cömertlik ve güzel ahlaktır. Bunlar, imanın kemalindedirler.”

“Her bir günah, Allah’ın nehy ettiği bir iştir. Eğer ki affetmezse, karşılığı ateştir.”

“Ya ilahi, bu nefsimin elinden, kurtulmam için, yardım et kereminden.”

Kaynaklar:

1. el-Kevserî, İrgâmü'l-Merîd, s. 53
2. el-Hânî, el-Hadâiku'l-Verdiyye, s. 529
3. Hocazâde, Hadîkatü'l-Evliyâ, s. 88
4. Mustafa İsmet Garibullah, Risâle-i Kudsiyye, s. 97
5. Muhammed AhmedDernika, et-Tarîkatü'n-Nakşibendiyye ve A'lâmuhâ, s. 140

6. el-Fârûkî, Muhammed Fadlullah, Umdetü'l-Makâmât, çev. Süleyman Kuku, Damra Yayınları, s. 80
7. İmam-ı Rabbânî, Mektûbât, I/156 (180. Mektup)
8. MehmedZâhid KOTKU Rh.A, Tasavvufî Ahlâk, SehâNeşriyât, c.2, s.192
9. Evliyalar Ansiklopedisi, Türkiye Gazetesi, c.5, s.19

İSLAMİ YAŞAM; VİZYON KAZANDIRIR

Özlem Yıldırım

“

ALLAH'TAN (C.C.) ZENGİNLİK İSTEDİM BANA İSLAM'I VERDİ.

”

MUHAMMED ALİ CİNNAH

96/ el-Alâk -1-2-3-4-5- Oku! Yaradan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir Alâk'tan yarattı. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir. O Rab ki kalemle yazmayı öğretti. İnsana bilmediği şeyleri öğretti.

Zünnü-i Mısri (ra) şöyle diyor: Bizden öncekilerin yaşadığı dönemde kişinin ilmi, dünyaya olan buğzunu ve dünyayı terkini arttırdı. Bugün ise kişinin ilmi, dünya sevgisini ve arzusunu arttırıyor. Yine önceleri, kişi ilmi doğrultusunda malını infak ederdi; bugün ise ilmiyle para kazanıyor. Geçmişte âlim kişi, kendisini zahiren ve batınen geliştirdi; bugün ise pek çok ilim ehlinin, zahiren ve batınen fesada uğradığı görülüyor. Mesela İbn-i Sina Allah'ı (cc) daha iyi tanıyabilmek için tıp

ile uğraştı. Farabi, Ali Kuşçu, Harezmi, Biruni gibi ilim adamları coğrafya, astronomi, matematik v.s ilimlerle Allah'ın (cc) varlığını ve birliğini somutlaştırmak, yaratılış güzelliğini insanlara aktarmak ve insanlara dünyevi açıdan faydalı olmak için uğraşmışlardır. Yani İslam ile hayatlarına uğraşlarına yön vermişlerdir. İslami bakış açısıyla insanların, doğanın hayran bırakacak yönlerini fark etmişler. Böyle baktıkları için Allah (cc) onlara farklı bir zeka ve kudret vermiştir. Şu an Müslüman ülkeler Kur'an ı sadece kitabı bilgi gibi okuyup anlama ve uygulama zahmetine katlanmadıkları için bilim ve ilimde geri kalmışlardır. İslam geriletmez, İslamın yaşanmaması geriletir ülkeleri. Avrupalı devletler bilerek

veya bilmeyerek İslamın getirdiklerini uyguladıklarından bilimde ileri aşamadalar. Mesela hurmanın tek sayıda yenmesi sünnet. Bunu Avrupalı bilim adamları araştırmış. Tek yendiği zaman yararlı şekere çift yendiği zaman zararlı şekere dönüşürmüş. Bunu Peygamber Efendimiz'den (sav) yıllar sonra bulmuşlar. Bu yüzden Peygamber Efendimiz'in (sav) hadislerini ve sünnetlerini itina ile uygulamaya çalışmalıyız. Kur'an hadis ve sünnetler hayatımızın parçası haline gelmeli ki bunlar bizi hem sosyal hem psikolojik hem sağlık v.s her konuda yönlendirir. Bu şekilde yaşam kalitemiz artar.

İslamda din ve dünya ayrılığı yoktur. İslamda dünya-ahiret denge ve ahengi vardır. Çünkü İslam ruh ve bedene aynı önemi veriyor. İslamiyet sadece ahireti önemseydi şu ayet inmezdi: 'Uydurdukları ruhbanlığı (dünyadan el etek çekmeyi) biz onlara emretmedik. Ancak Allah'ın (cc) rızasını aramak için türettiler. Ama buna da gerektiği gibi uymadılar(Hadid suresi 27. Ayet)'. Peygamber Efendimiz'in (sav) şu sözünden de çıkarabiliriz bunu; 'Allah (cc) katında insanların en sevimsisi insanlara en faydalı olanıdır. Allah'ın (cc) en sevdiği amel bir müslümana verdiğim mutluluktur. Veya ondan bir derdi

gidermem, borcunu ödemem, açlığını doymamdır. Benim bir kardeşimin işini görmek için yürümem mescide bir ay itikaf tutmaktan daha sevimsidir bana.'

İslam denilince akla; türban, sakal, sarık, cübbe geliyor oysa İslam denilince akla; ahlak, adalet, akıl, ilim gelmeli. Peygamber Efendimiz'in (sav) önce güzel ahlakına, güvenilirliğine bakarak onun peygamberliğine inandılar. Müslümanlar İslamı yanlış yaşadıkları zaman; İslam gerici, katı kurallı ve kapalı bir din olarak algılanıyor. Bu bakış açısı çok yanlış. Hata İslam'da değil insandadır. Bu yüzden Müslümanlar özellikle dervişlik yolunda olanlar hareketlerine çok dikkat etmeli. Bizlere bakan, bu yol ne mantıklı ne aşklı ne güzel yolmuş, İslam ne güzel! Dervişlik ne güzel! demeli. İslamiyetin hayatın her zeresinde insanların merkezlerinde olduğunu gösteren çok örnek vardır. Farkında olarak veya olmayarak eğitimden devlet yönetimine kadar her konuda İslami konuları işliyoruz. Her öğrendiğimiz faydalı ilimin içinde mevcuttur. Her öğrendiğimiz şeyde bakış açımızı İslama uyarlısak her şeyin temelinde olduğunu görebiliriz. Bu konuda farkındalık oluşturmak için örnekler vereyim; İslamiyetteki **hüsn'ü zan**, tasavvuf eğitiminde **güzel görme eğitimi**, psikolojide **pozitif bakış açısıdır**. Tasavvufta baktığın her şeyde Allah (cc) görülmeye başlayınca insan *ıç tecrübeye, kendi içine, kendi özüne* döner. Bu altı çizili kelimeler rehberlikte çocuklara kazandırılmaya çalışılıyor. Tasavvuf eğitiminde eğitimin başında kendini mükemmel görmemek eksiklerinin olduğunu ve öğrenmeye ihtiyacı olduğunu bilmesi gerek. Normal eğitim sisteminde de eğitime muhtaç olduğunu bilmeli ve ihtiyaç duymalıdır.

Üniversitedeki eğitim bilimleri dersinde bir konu işliyorduk ve o konunun hatta çoğu konunun İslamiyetin yansıması olduğunu fark ettim ya da o şekilde baktım. Hümanist bilim adamlarından Maslow (Hümanizm: insanı merkeze alan insanı her şeyden üstün tutan bir akımdır. Mevlana ve Yunus Emre,

Anadolu'nun ilk 'Hümanist' mutasavvıfları olarak görülür. Felsefe, psikoloji, sosyoloji temelini İslami tasavvufi bakış açısından almıştır bence.) insanların soyut ve somut ihtiyaçları olduğunu bunlarında kademeli olarak ilerlediğini bir piramit şekli ile ortaya koymuştur. Bu piramidin her bir basamağını incelerken, İslamın bu basamakların hepsini doyurduğunu fark ettim. Yani İslam insanın her tür ihtiyacını karşılayan müthiş bir dindir. Şimdi basamakları inceleyelim.

1. Fizyolojik İhtiyaçlar: Su, yemek, ısınma gibi bedenin varlığını sürdürebilmesini sağlayan en temel ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaç giderilmeden bir üst basamağa çıkamayız ya da kısmen karşılandıktan sonra çıkabiliriz. Kur'an da ki zekat ve sadaka için olan ayetler; açları doyurmak, susayanları kandırmak, üşüyenleri ısıtmak için fakirlere yardım edebilmek için indirilmiştir. Osmanlı Devleti'nde kurulan vakıflar, yapılan sadaka taşları, tekeller, dergâhlar insanları incitmeden kırmadan doyurmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuştur. İslam yardımlaşma dinidir.

2. Güvenlik ihtiyacı: Fiziksel ve psikolojik zararlardan koruyan ihtiyaçlardır. Barınma, kendini güvende hissetme ihtiyaçları güvenlik ihtiyaçlarıdır. Yapılan camiler evsizlere ev

oldu, dışarıda kalanlara sığınak oldu. Dertli insanlara psikolojik rahatlık sağladı. Hiç kimsenin kabul etmediği insanları rabbim evine aldı. Dergâhlar insanları hem psikolojik hem de fizyolojik olarak doyurdu. Dergâhlarda sofralar yeredir açlar doyar. Şeyhlerde kendisine ulaşan kişiyi rahatlatır, sakinleştirir, sadeleştirir, içini temizler. Psikolojik olarak onların varlığını hissetmek kendini güvende hissetmeni sağlar. Allah (cc) onlara o etki gücünü vermiştir. Tarikatlar İslamın okullarıdır. İnsanlara gerici, asosyal, katı ve insanları kandıran olgular olarak gösterilmeye çalışılmış ve başarıya ulaşmıştır, çoğu kişi böyle algılamaktadır. Ne olur artık bu tuzağa düşmeyelim. Şu saydığım ve daha sayacağım maddelerde hiçbir mantıksız şey yoktur ve her daim insana hizmet vardır böyle bir tarikat nasıl gerici ve asosyal olabilir. Bakın Abdulkadir Geylani Hz. ne demiş; 'İyi müritlerinizin hali belli de kötü olanlara ne olacak diye sormuşlar. İyi olanlar kendilerini Allah'a (cc) adanmışlardır. Kötülere gelince biz de kendimizi onları kurtarmak için adadık..' Böyle bir yol nasıl katı olabilir? Kur'an, Peygamber (sav), sünnet ve hadislerin yolundan giden hiçbir tarikat yalancı değildir. İnsanların hatalarıyla İslam ve tarikatlardan soğumayalım. İslamın, tarikatın özüne bakalım. Hiç paranın iflasa sürüklediği insanları görüp de paradan soğuyan görmedim ben. Rabbim ayetinde ailene namazı emret biz sizden rızık istemiyoruz, rızık biz veririz diyerek. İnsanı yarın ne yiyeceğim kaygısından kurtarmıştır. İnananlar için gerçekten korku yoktur.

3. Sevme-Sevilme, Ait Olma: Bir gruba ait olma hissi, sosyal statü kazanma, insanlar tarafından kabul edilme, benimsenme, sevme sevilme gibi sosyal ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçlar karşılanmazsa bireyde yalnızlık, umutsuzluk, yabancılaşma, bunalıma girme gibi duygular ortaya çıkabilir. Burada aklıma sohbetlerimiz geldi. Sohbetlerde insanlar bir gruba bir yere ait olduğunu hissediyor. Mevlana'nın ne olursan ol yine de gel dediği gibi sohbetlerimiz her insana açıktır. Soh-

betlerimizde iyisi-kötüsü, akıllısı-delisi, zengini-fakiri her insan bulunur. Bütün insanlar dünyalık olarak eşittir, bizde sadece takva açısından üstünlük vardır. Mezarlıkları eğitim vesilesi olarak görürüz, orada herkes eşitlenir ve takvaya bakılır. Sohbetlerde her insan birbirini dinler, sıkıntısını gidermek için uğraşır. İnsan kendini yalnız hissetmez. İnsanlar birbirlerini idare etmeyi öğrenir. Sohbetlerde yenen yemekler kalbe, bedene şifadır. Birbiri için edilen dualar ruha şifadır. Maddi ve manevi hastalıklar yavaş yavaş son bulur. Sevme sevilme ile o kadar çok şey söylemiş ki büyükler yazsam sayfalar dolar. Peygamber Efendimiz 'Kişi sevdiğine sevdiğini söylesin' demiş. Mevlana Hz. 'Yaşadığın dünyaya bir bak! Yüce Allah (cc) hangi eserini sevginin kucağında büyütmemiş.'

4. Saygı, Saygınlık: Takdir edilme, tanınma, statü ve başarı kazanma, saygı görme gibi ihtiyaçlardan oluşmaktadır. Bir yazarın eserleriyle kalıcı olmak istemesi ve devamlı hatırlanmak istemesi saygınlık ihtiyacına örnektir. Bu ihtiyacın giderilmemesi durumunda aşağılık, zayıflık, çaresizlik, değersizlik gibi kompleksler ortaya çıkabilir. İslamda hizmet çok önemlidir. Su dağıtmak insan eğitmekle eş değer hizmet olarak görülebilir. Hizmette niyet çok önemli samimiyet çok önemlidir çünkü. Şeyhler müritlerin kabiliyetine göre görev verir.

İnsanlar kabiliyetine göre görev alınca işinde başarılı olur. Bu başarıda insanlardan takdir görmesine neden olur. Doğan Cüceloğlu da aynen bu söylediklerimi şöyle açıklamış (bakın her yerde İslam!); 'Çiftçi elma ağacını muz ağacı yapmaya çalışmaz. Elma ağacının en çok meyve veren elma ağacı olması için ortam hazırlar.' Peygamber Efendimiz'in (sav) siyaseti yönlendirecek şu sözüne bakalım; 'Bir milletin efendisi ona hizmet edendir.' Kim Allah'ın (cc) dinine hizmet ederken hizmet sevinci duyarsa bütün mahlûkat, bütün eşya o kimseye hizmet etmekten mesrur olur. İşte bu kişi nasıl saygınlık kazanmasın ki!

5. Bilme, Anlama: Kendi içinde olsun, toplumda olsun, çevrede olsun, olup biten olayları daha iyi bilme ve anlama ihtiyacıdır. Merak, keşfetme ve bilgiye ulaşma ihtiyaçları bilme ve anlama ihtiyaçları içindedir. Kur'an'ın ilk ayeti 'oku' ile başlar. İslam insanları araştırmaya, bilmeye bulmaya sevk eder. İnsan bilmediği her şeyin cahilidir. Bu yüzden Kur'an'ı, hadisleri, sünnetleri araştırmalı incelemeli, dertlere devayı problemlere çözümü buralarda aramalı. Ölüm dışında her derde deva vardır. Örnek vereyim; Peygamber Efendimiz (sav), 'İncir yeyin. Çünkü o basuru keser. Ayağın oynak yerindeki ağrıları yok eder. Her kim kalbinin rahat çalışmasını isterse incir yemeye devam etsin.' demiş.

Kur'an' da zeytin şifa olarak geçmiş. Hz Ali çocuk psikolojisi olarak geçen konu hakkında şu sözü söylemiş; '7 yaşına kadar çocuklarınızla oynayın, 15 yaşına kadar arkadaş olun, 15 yaşından sonra istişare edin. **İşte İslam her yerde!** İbn-i Sina; 'Öfke karaciğeri, keder akciğeri, üzüntü mideyi, stres kalp ve beyni, korku böbrekleri yorar. Bun-

lar vücutta artınca ve sürekli ise organ hasta olur' demiştir. İnsanın kendisini bilmesi konusunda en güzel öğretmen şeyhlerdir. Çünkü biz farkında olmadan çektiğimiz dersler bizim kendi kendimizi düzeltmemizi sağlar. Çünkü şeyhler öğrencileri ile tek tek meşgul olur. Kişiye göre seyir yolu belirler. Kişinin kendi kendini değerlendirmesini öğrenmesini ve kişinin kendi benliğinin derinliklerindeki doğruluk merkezine ulaşmasını sağlar. Bu işleri okulda rehber öğretmenleri, sivil hayatta psikologlar sağlamaya çalışır. Yani her yerde öğretmene ihtiyaç var. İbn-i Haldun'un sözüne kulak verip sürekli bir arayış içinde olmak sürekli öğrenmek gerek. 'İnsan beyni değirmen taşına benzer içine yeni bir şey atılmadıkça kendi kendini öğütür durur.'

6. Estetik: Sanatı anlama, zevk alma, bireyin kendi yaratıcılığını kullanma ihtiyacı estetik ihtiyaçlardır. İslamda hat, ebru v.b sanatlar insanları dinlendirmek ve her eserde Allah'ı görmek, bilmek ve bildirmek için

vardır. Semazenler, zikirler, ilahiler, sohbetler insana zevk verir. İbadete lezzet katar. Yapılan eserler; kümbetler, medreseler, şahane sanata sahip camiler. Osmanlı'daki zarafet eserlerin isimlerine de yansımış. Hastaneye şifahane demek zarafettir bence ve psikolojik rahatlık sağlar. Öğrenciye talebe demişler. Talep eden isteyen demek. Ne kadar güzel bir yakıştırma. İslam her nesneye canlıya güzel bakmak onlardaki güzellikleri görmemizi ister.

7. Kendini Gerçekleştirme: Bireyin doğuştan getirdiği potansiyelleri tam olarak gerçekleştirebilmesi ve kullanabilmesidir. Bireyin kendi yeteneklerini kullanarak istediği hedefi gerçekleştirebilmesidir. Bunu gerçekleştiren bireylerin özellikleri şunlardır; (/Parantez içindekiler İslami görüşlerdir.)

-Kendini kabul eder (kendini mükemmel görmez eksiklerini bilir) -Kendine saygılıdır (Edep önemlidir) - İçten geldiği gibi davranır (Samimiyet önemlidir) - Duygularını saklamaz, bastırmaz (Kişi sevdiğine sevdiğini söylesin) -Tüm yaşantılara açıktır (Ne incin ne incit) -Saldırganlık eğilimlerinin insanın bir parçası olduğunu bilir (insanın nefsi olduğunu ve hataya düşebileceğini bilir) -Gerçeği olduğu gibi algılar (Kur'an ve hadisleri kendine göre yorumlamaz) -İnsanın doğası hakkında olumludur (İnsan öfkelenebilir, kızabilir, kırılabilir, üzülebilir, sevinebilir) -Başkaları ile rahatlıkla ilişki kurabilir (sohbet ortamında insanlar sosyalleşir) -Topluma karşı uzlaştırıcıdır (Dinimiz küsleri barıştırma konusuna çok önem verir) -Demokratiktir (İslam cenneti annelerin ayakları altına serip kadını yüceltmıştır. Kız çocuklarını diri diri gömmekten kurtarıp değer vermiştir. Köleleri azat etmiş insanlara özgürlük vermiştir.) -Değişen değişmeyi seven bir bireydir (İslam yerinde sayan tembel insanlar istemez) -Yaratıcıdır (Üretmeyi sever) -Başkalarından devamlı yardım beklemez (Peygamber Efendimiz (sav) kendi yapacağı işi başkalarına buyurmazmış. Bu şekilde insanlara yük olmayız. Zaten derviş yük olmaz yük almıymış).

İhtiyaçlar hiyerarşisi içinde en üst basamak olan kendini gerçekleştirmede kişi, her işi başaran, hatasız kimse demek değildir. Bu birey eksiklerinin ve hatalarının farkında olan ve bunları düzeltmeye çalışan bireylerdir. Bu özellikler Müslümanda, dervişte de bulunması gereken özelliklerdir. İşte bakın bu eğitim bilimlerin bir parçasında bulunan bilgiler. **Bir çok bilim İslami bakış açısıyla ilim olur.**

Her yerde İslamı ararsak her yerde görünür bize Allah'ın (cc) izniyle. Her problemde çözümü İslamda ararsak ya da bulduğumuz çözüm İslama uygun mu değil mi? Ona baktığımızda çare olacaktır inşallah. Eğer ki çare olmuyorsa demek ki yanlış bakıyoruz, yanlış algılıyor ve değerlendiriyoruz. Şah-ı Nakşibendî Hz'nin bu konuda güzel bir sözü var; 'Eğer bu tarikatı Nakşibendiye insanlar girip de Allah'ı (cc) bulamıyorsa evliya olamıyorsa; vallahi edebe, adaba riayet etmediği için bulamıyordu. Yoksa mümkün değil bizim yolumuza girip de Allah'ı (cc) bulamamak. Bizler maksuda erişmeye vasıtayız. Cananı isteyen kapımıza gelsin. Gelsin de aşk neymiş görsün.'

İslamı katı kurallardan başka bir şey görmeyenlere söyleyecek sözümüz olsun inşallah. Mesela onlar zina, alkol, faiz v.s bu tarz konuları katı kural olarak görüyorlar. Ama şu açıdan bakınca belki bu kurallar onlara da mantıklı gelecektir. Kur'an'da yazan ayetlerin kişilerin şahsına değil topluma indiğini dü-

şünürsek, topluluk adına bu kuralların fayda sağladığını görürüz ki kişisel olarak dahi faydalıdır. Örneğin kırmızı ışıkta durmak kuraldır ama bazen yol boş olur ve kırmızı ışıkta geçersin. Kuralı çiğnediğinden dolayı bir zarar gelmez yol boş olduğundan ama toplum olarak bu kuralı çiğnediğimizi düşünelim birçok bela kaza ve ölüme neden olacaktır. Zina, alkol ve faiz dünyalık olarak düşündüğümüzde kişiye fayda sağlayabilir ama toplumun tümünün bunu yaptığını düşünürsek tefecilik, babası belli olmayan çocuklar, şuursuz ne yaptığını bilmeyen ayyaşlarla toplum yaşanmaz bir hal alacaktır. İnşallah bu izahlarla insanların İslama ve tarikata karşı önyargılarını yıkabiliriz. Her şeye İslami açıdan bakabilmeyi ve başka insanların da bakabilmesini sağlayabiliriz. Bir kişinin bile hidayetine vesile olmak çok önemlidir. Bu konuda Gavs-ı Sani ks şu sözü söylemiştir; 'Bir kişinin hidayetine vesile olmanız yedi ceddinize yeter.'

Allah'ım (cc) baktığımız her şeyde onun güzelliklerini görebilmeyi nasip etsin inşallah. Rabbime hayırlı kul, Peygamber Efendimiz'e (sav) hayırlı ümmet, Şeyhimize hayırlı mürit, anne babamıza hayırlı evlat, vatana millete hayırlı vatandaş, hayırlı eş, hayırlı anne-baba, hayırlı gelin-damat, hayırlı akraba, hayırlı komşu, hayırlı arkadaş olabilmemizi nasip etsin inşallah. Rabbim salih-salihalarla yoldaş etsin bizleri inşallah. Amin. El-Fatiha.

Fıkıh Köşesi

GUSÜL

Erol ŞENÖZ

GUSÜL NE DEMEKTİR?

Sözlükte gusül (gasl ve gusl) "bir şeyi su ile yıkamayı", **fıkıh ilminde ise "bütün vücudun temiz su ile yıkanması şeklindeki yapılan hükmî temizlik işlemini ifade eder.** Fıkıhta abdeste küçük temizlik, abdest almayı gerektiren hallere küçük kirlilik (hades-i asgar), **gusle büyük temizlik, guslü gerektiren hallere de büyük kirlilik** (hades-i ekber) denilir. Guslün Türkçe'deki bir başka adı da boy abdestidir.

Kuran'ı Kerim'de Gusül; cünüplük, hayız ve nifas gibi hükmî kirlilik hâllerinden kurtulmak için yapılması gereken dinî temizlik demektir. Kur'an-ı Kerim'de, "Eğer cünüp iseniz, iyice temizlenin (yıkanın)" (Nisâ, 4/43; Mâide, 5/6) buyrulmaktadır. Hz. Peygamberin

(s.a.v.)sünnetinde de, ihtilam olma (rüyalanma) veya cinsel ilişki sonucu cünüplük hâlinde veya hayız ve nifas sonrasında gusletmek emredilmiştir (Buhârî, Gusül, 22, 28; Müslim, Hayız, 87, 88; Ebû Dâvûd, Taharet, 127).

Gusül temizliğinde manevi faydaların yanı sıra maddi fayda ve güzellikler vardır. Hayız nifas ve cünüplük halinin vücutta bırakabileceği maddi bir kalıntı ve bulaşıklar iyice temizlenmiş olur ayrıca cünüplük halinin vücutta yol açtığı yorgunluk ve gevşekliği giderme beden de yeni bir denge kurma kan dolaşımını düzene koyma ve kişiyi hükmi kirlilikten kurtararak ibadet atmosferine hazırlama gibi beden ve ruh sağlığı açısından bir çok yararı içinde barındırır. Buna ilave olarak bilinen veya bilinmeyen bir çok hikmet

ve fayda taşıdığı inancıyla Allah'ın bu emrini yerine getiren mümin, Allah'a kayıtsız şartsız itaat etme sevabına kavuşur. Bu sebeple İslamiyet gusle büyük bir ehemmiyet vermiştir. Gusül abdesti (boy abdesti) ağza su alıp boğaza kadar çalkalamak, burna su çekmek ve bütün vücudu hiç kuru yer bırakmayacak şekilde yıkamak suretiyle yapılır. Burada sayılan işlemler Hanefilere göre guslün farzlarıdır. Birinin eksik bırakılması hâlinde gusül geçersiz olur.

GUSÜL ABDESTİNİN FARZLARI NELERDİR ?

- 1) Mazmaza: Bir kere ağza dolu dolu su vermek,
 - 2) İstinşak: Bir kere burna su çekmek(oruçlu değilse)genze kadar,
 - 3) Bütün bedeni iğne ucu kadar kuru yer bırakmaksızın yıkayıp, temizlemek.
- Ağzı, burnu ve bütün bedeni en az bir kere yıkamak farzdır. Bu yıkamayı üç'e çıkaran kimse ise, farzı yerine getirmekle beraber, sünnet sevabını da kazanır. Boy abdestinde en önemli 3 nokta bunlardır. sevabını da kazanır.

GUSÜL ABDESTİNİN SÜNNETLERİ ?

- 1 - Gusle besmele ve niyet ile başlamak, Mâlikîler ile Şâfiîlerde niyet farzdır. Hanbelîlere göre ise, niyet guslün sıhhat şartıdır.
- 2 - Öncelikle elleri ve avret yerini yıkamak,
- 3 - Bedenin herhangi bir yerinde kir ve pislik varsa onu gidermek,
- 4 - Gusül Abdestinden (boy abdesti) önce namaz abdesti almak,
- 5 - Su birikintisi varsa ayakların yıkanmasını sona bırakmak,
- 6 - Abdestten sonra, önce üç defa başa, sonra sağ, sonra sol omuza su dökmek, sonra diğer uzuvları yıkamak, her defasında bedeni iyi ovuşturmak,
- 7 - Her âzayı üçer defa yıkamak,
- 8 - Suyun kullanımında aşırı davranmamak,
- 9 - Avret yerlerini örterek yıkanmak,
- 10 - Gusül esnasında konuşmamak,
- 11 - Önünü ve arkasını kıbleye çevirmemek,
- 12 - Gusülden sonra çabucak giyinmek. Sünnetlerinin başlıcalarıdır,

GUSÜL ABDESTİNİN ADABI NELERDİR ?

Abdestin adabı aynı zamanda guslün de adabıdır. Ancak gusülde Kible'ye karşı dönülmez. Avret yerleri açık olabileceği için kıbleye karşı dönülmesi mekruh sayılmıştır.

Guslün en mühim edebi, yıkanırken avret yerlerini örtülü bulundurmak, hiç kimseye göstermemektir.

GUSÜL ABDESTİNİN MEKRUHLARI NELERDİR ?

Abdeste mekruh olan şeyler gusülde de mekruhtur. Fazla olarak gusül sırasında dua okumak ve kıbleye dönmek de mekruh görülmüştür.

Gusülde bir uzva dökülen su ile diğer uzuvlarımızı yıkayabiliriz. Çünkü bütün beden tek uzuv sayılır. Abdestte bu caiz olmaz.

GUSÜL ABDESTİNİ GEREKTİREN HALLER ?

- 1- Cünüplük hali. (Şehvetle meninin gelmesiyle olur.)
- 2- İhtilam olmak.(Rüyada kendinden meni çıkması. Bazı durumlarda meni az çıkar veya sıcağın dolayısı çok ince olur da idrar veya mezi zannedilerek kişi cünüp olmadığını zannedebilir, halbuki öyle değildir, zira uyku da kişi kendinden haberdar değildir, bu halde uyanınca üzerinde yaşlık bulanın mutlaka yıkanması gerekir.)
- 3- Hayız halinin bitmesi.
- 4- Nifas (Lohusalık) halinin sona ermesi. Bu durumda olanların gusül yapmaları farzdır. Bunlar gusül yapmadıkça:
 - a) Namaz kılamazlar.
 - b) Kur'an okuyamazlar.
 - c) Kur'an'a el süremezler.
 - d) Kabe'yi tavaf edemezler.
 - e) Bir zorunluluk olmadıkça, camiye giremezler.
 - f) Ayrıca kadınlar hayız ve Nifas hallerinde oruç da tutamazlar. Okunan Kur'an'ı dinleyebilirler, dua edebilirler, zikir yapabilirler.

İnsanda 3 türlü su bulunur:

- 1- Meni: şehvetlenmekten dolayı dışarı çıkan

katı, beyaz, yapışkan sudur. Kadınların menisi ince ve sarı olur. Şehvetli olunca gusül gerekir. (Ağır yük kaldırmaktan veya bir yerden atlamaktan dolayı veya idrar dökündükten sonra gelen meni veya diğer yapışkan akıntılardan dolayı gusül gerekmez.)

2 - Mezi: İnce ve beyaz sudur, kişi hanımını öpmek veya tutmasıyla zekerden gelen yaşlıktır, atılgan değildir, abdesti gerektirir, guslü gerektirmez.

3 - Vedi: İdrar dökündükten sonra zekerden çıkan beyaz sudur, guslü gerektirmez.

GUSÜL ABDESTİNİ GEREKTİRMEYEN HALLER:

Halk arasında guslü gerektirdiği sanılan bazı hâller, guslü gerektirmez. Guslü gerektirmeyen haller:

1- Bir erkek, bir kadını yahut bir erkeği çıplak görse, gusül gerekmez. Bakarken şehvetlenip meni gelirse gusül gerekir, mezi gelirse, yine gusül gerekmez.

2 - Bir kadın, kendi kocasını veya bir kadını çıplak görse gusül gerekmez.

3 - Karı-koca oynarken, çıplak resme bakarken veya düşünürken mezi gelse, fakat meni gelmese gusül gerekmez.

4 - İdrar yaptıktan sonra veya büyük abdestten sonra gelen yapışkan prostat sıvısı ve vedi guslü gerektirmez.

5 - Ağır bir şey kaldırmak veya bir yerden düşmek gibi bir sebeple meni çıkınca, Şa-fii'de gusül lazım olur, diğer üç mezhepte lazım olmaz.

6 - İhtilâm olduğunu hatırlayan, uyanınca çamaşırında meni görmezse gusletmesi gerekmez. İhtilam olan, uyanınca, yatakta, elbise veya bacağına yaşlık görürse, bunun mezi denilen beyaz akıcı sıvı olduğunu anlarsa veya uyanık iken mezi akarsa, gusül gerekmez.

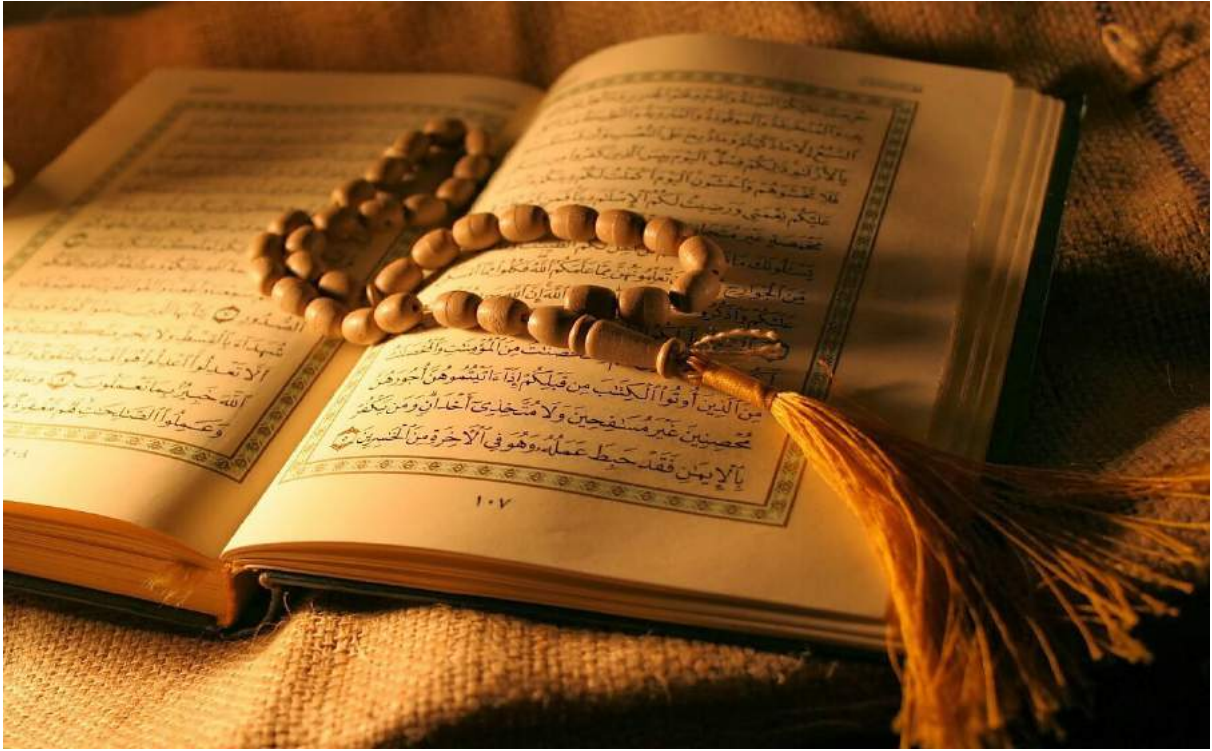
7 - Cünüp olup guslettikten sonra, kadından kocasının menisi çıksa gusül gerekmez.

8 - Kadın veya erkek, etek [kasık] tıraşı olsa gusül gerekmez.

9 - Kadınların süründüğü kokuyu erkekler koklarsa, koku sürünene de, koklayana da gusül gerekmez. Abdesti bile bozmadır. Ancak bayanların kocalarından başka kimseler için koku sürünmesi caiz değildir.

10 - Cünüpken giyilen kıyafeti, üstünde necaset yoksa, tekrar giymekte ve o elbiseyle namaz kılmakta mahzur yoktur.

GUSÜL ABDESTİ NASIL ALINIR ?

- 1** - Gusletmek isteyen bir kimse, banyoya girmeden "Eûzü- Besmele" çeker ve sol ayağı ile banyoya girer.
- 2** - "Niyet ettim Allah rızası için gusül abdesti almaya" diye niyet eder.
- 3** - Niyetten sonra öncelikle elleri ve avret yerlerini yıkar ve temizler.
- 4** - Bedenin herhangi bir yerinde kir ve pislik varsa onu temizler.
- 5** - Pislik ve kirlere temizlendikten sonra Namaz abdesti alır.
- 6** - Namaz abdestinden sonra ağızına üç kere dolu dolu su alır ve her defasında ağzını boğazına kadar gargara yapmak sûretiyle çalkalar (Oruçlu ise boğazına su kaçmamasına dikkat eder).
- 7** - Sonra burnuna üç defa su çekerek burnunu temizler, buradaki ölçü, çekilen suyun burnu sızlatacak derinlikte olmasıdır.
- 8** - Daha sonra bütün vücudunu kuru yer kalmayacak şekilde yıkar. Göbek boşluğuyla küpe deliklerine su gitmesi hususuna dikkat edilmelidir.
- 9** - Önce başa, sonra sağ omuza ve sol omuza üçer defa defa su döker.

10 - Ayakaltında su birikmişse çıkarken ayaklar yıkanır.

11 - Daha sonra sağ ayak ile banyodan çıkar.

12 - Gusül Abdestinden sonra abdest namazı kılabiliriz.

GUSÜL ABDESTİNİ ALMANIN SÜNNET OLDUĞU DURUMLAR

Cuma ve bayram namazları öncesinde, Hac veya umre niyetiyle ihrama girerken Arafat'ta vakfeden önce boy abdesti alınır.

GUSÜL ABDESTİNİ ALMANIN MÜSTEHAĞ OLDUĞU DURUMLAR

Cenaze yıkama, kan aldırma, Mekke ve Medine'ye girme, Berat ve Kadir gecelerini ihya etmeyi isteme, bir toplantıya katılma, yeni elbise giyme, bir günden tövbe etme gibi çeşitli sebep ve durumlarda gusletmek de müstehap görülmüştür.

Yüce Mevlam: Cümlemizi; Maddi ,manevi, düvevi, uhrevi, bedenen ve imanen temiz olan, temiz kalan, Huzuru İlahiye temiz olarak varanlardan eylesin.AMİN...

ALLAH'IN HAZİNELERİNDEN BİR HAZİNE; BEDİR KARAHAN EFENDİ

Ömer KEŞKEK

Bizi onun manevi defterine, onu da yüreğimize yazan Allah (c.c.)'in adıyla başlayalım söze. Bismillahirrahmanirrahim diyerek. Öyle ya, Allah'ın sadık dostlarından söz etmeye, O'nun (c.c.) adı zikredilerek başlanılmalı. Onlar Allah'ı ömürlerinden bir an bile ayırmamışken, yüreğinden aşkını, gönlünden zikrini düşürmemişken, olur mu canı cananından ayırmak. Hele ki bu; asrının gülü, gönüllerin serinliği, müridlerin incisi Bedir Karahan Efendi ise. Bulunduğu asra, nice ücra beldelelere bile güneş gibi doğmuş, Hakk'tan hakikatten bihaber gönüllerde iman güneşiyle gönülleri yeşertmiş, bahçesinde Resul kokulu güller yetiştirmiş, veliler içerisinde bile nadir bulunan bir dost. Hangi bir güzelliği kelimelerle izah edilebilir ki müridimizin. Hangi dil, hangi söz onu anlatmaya yetebilir ki.

Güzel ahlakı ayrı bir hazinedir onun. Mütevazı yaşantısı ayrı bir hazine. Velhasıl kelam, her haliyle ümmetin üzerinde Allah'ın apaçık rahmetidir Bedir Efendi. Rabbim bizi onun ikliminden, onun evladı olmaktan,

himmetinden ve tasarrufundan iki dünyada da ayırmasın. Şefaatin ve himmeti ile yürek pınarlarımızı hiçbir zaman susuz bırakmasın. (amin ecmain.)

Bedir Efendimizin, elbette ki güzellikleri ne anlatmakla, ne de yaşamakla biter. Ama bizler onun güzel himmetiyle çıktık bu yola. O evladını bırakmaz. Ne dünyada ne de huzuru ilahide. Çünkü o, öyle güzel bir himmet öyle büyük bir tasarruf sahibidir. Bir sohbetinde ağzından rahmet kelimeleri dökülürken şu sözleri söylemiştir:

“Evlatlarım. Sizler haramı ve helali gözeterek yaşayın. Daima edep üzere olun. Derslerinizi çekin ve namazlarınızda daim olun. Buna rağmen ameliniz sizi cehenneme götürürse sizin yerinize ben yanarım.” Vefat ederken müritlerine söylediği o güzel kelimelerinde de bahsettiği gibi;

*Ceset gider ama eseri gitmez
Mürid müridini kalpten unutmaz
Bir baba evladı yazıya atmaz
Ayrılıyom sizden elveda olsun.*

Ne mutlu bizlere ki, böyle güzel bir sultanın kapısında rahmet sularından içiyor, feyiz pınarlarında yüzüyoruz. Ne büyük bir lütuf ki böylesine güzel bir babaya evlat olmakla şereflendik. Aciz ve günahkar yüreklerimiz onun güzel nazarı ve himmeti ile idrake erdi. Onun tasarrufu ile hakikat yolunda yol almaya başladı. Oysa ki onun rahmet pınarından içen her bir gönül, şöyle bir dönüp baksa geriye, görecektir ömrünü ne kadar boş yerlerde sarf ettiğini. Birazcık tefekkür etse, görecektir geçmişindeki idraksiz namazları. Ehemmiyetini bilmeden yapılan ibadetleri. Kötülükten alıkoymayan aciz amelleri... İsterse dünyayı gezsün, görecektir onun tasarrufunun eşsizliğini. Himmetinin hiçbir yerde eşi olmadığını. Çünkü o, Allah dostlarının bile gıptayla bahsettiği bir zattır. Nice alimler onunla bir müddet sohbet etse, kendisindeki, yüreğindeki kocaman boşluğu ve manevi eksikliği görmüş, huzuru, ona evlat olmakta bulmuştur. Çünkü o Allah'ı yaşamayı tarif etmemiş, nazarı ile gönüllere akıtmış ve katı yürekleri dahi aşka düşürmüştür.

Halkı irşada çağırdığı yıllarda sırf bu yaşantısından dolayı ceza evine atıldığı dönemde oradaki insanların dahi irşadına vesile olmuştur. Bir gün cezaevinde kaldığı yıllarda kendisi ile beraber aynı koşu-
ta kalan bir

eşkiyayı yanına çağırmıştır Bedir Efendi. Ona bir müddet nasihatte bulunur ve nazar eder. Onun tesirli nazarına ve yüreğe dokunan sohbetine dayanamayan eşkiya: "Sen nasıl uygun görürsen öyle olsun Efendim" diyerek ona intisap etmiş ve geri kalan ömrünü tövbe ve zikir, hizmet üzere geçirmiştir.

Nazarına denk gelenler, dayanamaz tövbe ve pişmanlık gözyaşı dökerlerdi. Sohbetleri, nasihatleri akıllarda değil, gönüllerde kalırdı. Yüreğine yer etmişti Rahman'ın rahmeti. Ne söylesen kalplere yerleşiyor, cansız gönüller adeta can buluyordu. Vazifesini ömrü boyunca en güzeliyle yerine getirmişti Bedir Efendi. Tam bir kulluk ve aşk üzere bir ömür sürmüştü. Öyle güzel yer etti ki gönüllerde, gidişle sadece evlatları değil, yer gök ağlamıştı. Nicelerini içki ve kumar masalarından kaldırıp gönüllerini Hakk'a çevirmişti.

Mal mülk düşkünü nice insanlara her şeyin dünyada kalacağını idrak ettirmiş, sadakayı ve fakir sevindirmeyi öğretmişti. Zati nuran, ahlakı Kur'an'dı. Sohbetini herkesin anlayabileceği düzeyde tutardı. Ümmi ile ümmi, alim ile alim olurdu. Bir gün huzuruna gelen bir alevi kendisinin sohbetini dinledikten sonra kendi görüşlerini sormak için müsaade istedi. Hz. Ali (r.a.)'de ilahi sırların bulunduğunu ve bu sebepten dolayı güzide sahabe efendimizin haşa ilah olduğunu öne

sürdü. Sohbetle böyle bir lakırdıya şahit olan ihvanların morali bir hayli bozuldu. Efendiye böyle bir soruyu nasıl sorar? şeklinde uğultular yükseldi. Bedir Efendi her zamanki gibi gayet geniş gönüllü idi. Elbette ki kızmamış hatta güzel nazarındaki ifade bile değişmemişti. O kişiye buyurdu ki; elbette söylediklerin doğrudur. Ama bundan dolayı Hz. Ali Efendimize ilah sıfatı vermek yanlışır oğlum. Sen böyle düşünürsen Hz. Ali Efendimizin de Rabbi olan Allah'a şirk koşmuş olursun. Hz. Ali Efendimiz Allah'ı en güzel şekliyle yaşadığı için Rabbi de onun gören gözü, tutan eli olmuştu. Çünkü artık Rabbine dosttu Hz. Ali. Yani Hakk olmamıştı ama Hakk ile Hakk olmuştu. Efendinin bu güzel kelimeleri üzere o kişinin kalbi yumuşamış, ve "Efendim, bana bu meseleyi bu güne kadar kimse bu kadar güzel izah etmemişti." demiştir.

Davalar içinde en güzel dava olan Allah davasının en keskin kılıçlarındandır Bedir

Efendi. Hakk ile batılı en güzeliyle ayırdı. Ne bir gönül incinirdi sözlerinden nede birisi kırılırdı. Gözleri, tarifiydi güzel ahlakın, duruşu gülleri kiskandırır. Her sözü tefsirdi Kur'an-ı Azimüşşan'a.. Öyle güzel bir ömür sürmüştü. Kapısındaki bir tas çorbanın lezzetini alanlar, başka diyarların balını dahi istemezlerdi. Ona evlat olan gönüller, kendilerini bile gurbet sayarlardı. Yanına varıldığında şükürden, veda ederken ise hüzünden akardı gözden yaşlar.

*Ham meyveyi bu mecliste yetirir.
Müşkül işlerini hemen bitirir.
Seher vakti Muhammed'e götürür.
Bedir sultan başkasına benzemez.*

Başkasına benzemezdi. Rabim gönüllere serinlik diye yaratmıştı onu. Kurak gönüllere bahar olmuştu onun nazarı. Müridleri, nazarından nasiplenen evlatları halk arasında hemen kendini belli ederdi. Çünkü tasarrufunun yeryüzünde eşi yoktu. Nazar ettiği evlatları o güzel himmetle başkalarına bu güzel hakikat yolunu tebliğ eder efendinin aşk halkasına davet ederdi. Öyle ya, tebliğ dil ile değil, hal ile olmalıydı. Bir gönül Hakk yolunda ise eğer kibir değil, mütevazılık libası giyerdi. Bilmeliydi bu berrak tarikat suyunda en ufak kirin bile belli olduğunu. Bedir efendi de öyle yaşamıştı dünya hayatını. Öyle değişmişti dünyasını.

*Şükür defterimi aldım sağımda
Çok salavat getirdim ölüm anında
Kayseri Sarız Pınarbaşında
Ayrılıyom sizden elveda olsun.*

Bedir Efendi ne kapısını kapatmış, ne de ahirete intikali ile müridlerini ortada bırakmıştır. Kendisi bizzat; "Kılıç kınından çıkınca daha keskin olur. Bizler ahirete göçsek dahi bu kapı kapanmaz. Himmetim sizinle olur" buyurmuş ve yerine canından bir can olan Karahan Dergahı denilen bu menevi ocakta bir gonca gül gibi açan Muhammed Arap KARAHAN (k.s.) Efendiyi işaret etmiştir.

Nazarı, en güzel kokuları bile kıskandıran cennet kokusu, yürekleri okşayan güzel te-
bessümü ile müridlerine can olmaktadır Arap Efendi. Bedir kokan rahmetler saçılır
ettiği sohbetlerinden. Bedir Bedir çağlamak-
tadır onun nazarından bu aşk. Bedir Efen-
dinin kapısı; olabilecek en güzel elde, Arap
Efendi'nin kıymetli nazarı ve gönüller açan,
Hakk'tan gelen sohbetindedir bu kıymetli
emanet. İnşallah daha da güzel hizmetle-
re bu güzel kapı, Bedir Efendinin gülü olan
Mürşidi Kamil Arap Efendi ile ulaşacaktır.
Çünkü Hakk Teala onu işaret etmiş, bu kıy-
metli emaneti onun elleriyle yürütmeyi levhi
mahfuz'da yazmıştır.

Değerli kardeşlerim, askerlik vazifem ve
evliliğim dolayısıyla sizlerden bir müddet

uzak kaldığım için özür diliyorum hakkınızı helal
etmenizi istiyorum. Allah nasip ederse eğer
burada her sayımızda Bedir Efendi'nin bir
başka güzel yönüyle birlikte olacağız. Bazen
onun güzel ahlakı olacak konumuz. Bazen
kerametlerinden, irşadından bahsedeceğiz,
bazen de mütevazilik içinde sürdürdüğü
ömründen. Rabbim, bizleri bir babanın ev-
ladı olmaktan, ona layık bir ihvan olmaktan,
bu pınardan doyasıya içmekten, aşk pınarı-
nın başı olan Pınarbaşı muhitinde bir araya
gelmekten geri bırakmasın. Rabbim bizleri
daima bir can eylesin. Mürşidimizin yüreğin-
de her birimizin güzide bir yeri olsun. Allah
hepinizden razı ve memnun olsun. Bir daha-
ki yazımızda görüşmek dileğiyle. Esselemüa-
leyküm ve rahmetullahi ve berekatühü...

BABA OCAĞI, ANA KUÇAĞI:

DERGÂH

RABİA KARAGÖZ

Şefkat kaynağı gül kokulu mekanlar... İç huzurunun yakalandığı, yaratılış gayesinin hissedildiği; Allah'ın Latif isminin, Rauf isminin, Alim isminin ya da evet tüm isimlerini içine dert etmiş "Allah Azze ve Celle" ismi azamının tecelli ettiği kutlu mekanlar... Rabbimizin terbiye ediciliği bazen kahırla bazen lütfuyla gerçekleşir çoğu zaman... Ne büyük nimettir ki lütfuyla terbiye ettiği yerlerden biri de dergahlardır...

Bu gül kokulu bahçelerde yargılamaz kimse, suçlamaz sizi "Bunu neden böyle yaptın? Sen ne biçimsin adamsın?" demez. Görmez mi kalp gözleri hataları? Görür dergahlar yay gibi eğrilenleri... Amma velakin ok gibi dümdüz olacağınız günü bekler sabırla ... Kaydeder Noksanları... Sonra o kusurun tedavisi için Rabbine iltica eder tam da o derde deva

bir tiryâk arar... sonra merhem olur tüm yaralarına... Islahı zor ise yine Rabb'ine iltica eder Lütfunla terbiye eyle diye...

Bihûş olanlar gelir bu Şifahanelerine... Yadırganmaz hor görülmez kimsecikler... Hal-kayı zikrin içine dahil oldukça tefekkür, tezekkür, tevekkül bahçelerine gülnûr olur, zira tohum atılmıştır bir kere... "Sakın sabırsızlık etmeyessin ha!" Bu yol uzundur ve de geçidi olmayan derin suların olduğu bir yoldur... Ha demeye geçilmez öylece... Gayret ister irade ister...

Dergâh demek sabır da demektir esasında... Baba yurdudur burası. Önce çocukluk evresi olur bir nevi. Sorgusuz sualsiz seversin, aşık olur sorgulamazsın. En zoru gelir sonra "Ergenlik Dönemi." Çiçekler solgun görünür gözüne güller solgun...

Başka gözle görürsün olup biteni... Esas ondan sonra başlar dervişin sıkı imtihanı... Yeni kimlik arayışı bu ya! "Ben" dersin bazen. Yüreğin daralır. Aşık Yunus gibi terki diyar etme isteği sarar her bir yanını... Yanar kavrulur, dağlara düşersin sonra. Ateşini söndürmeye çare sanırsın bu kaçıışı amma hasret tokmağı zamanı dövdükçe yaran derinleşir... Derviş sanır ki Zamanla yarası kabuk tutacak, lakin heyhat, inceden inceye sızlar derin ezikler... Ve zamanı gelir... Acı dayanılmaz olur. Bir sabah güneş doğarken bir de bakmışsın dergahın kapısının eşiğine yüz sürmüşsün de gözyaşların yağmış yeryüzüne Çişil Çişil.

"Ey yar!

Ben ettim sen eyleme... Zehrimi akıttım dağlara taşlara... Ne halim kaldı ne dermanım... Kapına düştüm. Al gönlüne bu fakiri, koma

beni garip diyarlarda." diye feryadı figan edersin ama ne "Sen neredeydin bre gafil" diyen olur ne "nasıl gönlün razı oldu bizi terk eylemeye!" diyen...

Dergâh yine bağına basar evladını... Ve derki: "Bre derviş ne diye ağlarsın? gel bakalım gel gönlümüz şenlensin bir çay içelim."

Dergâhın gönlü alçaktır. Derdi insanoğlunu cehennem ateşinden uzak tutabilmektir. Nefsin, şeytanın, kötülüğün kölesi olmaktan alıkoymaktır... Dergâhın şahsi menfaati yoktur. Dervişhâni da şahsi menfaat esaretinden kurtarmak için çabalar saçını süpürge eyler. Hem dergâh muhabbeti sever itaati sever. Hep sevdiği yanı başında olsun ister. Ol fahri kainatın buyurduğu gibi

"Kişi sevdiğiyle beraberdir."

Sünneti seniyyesine sadakat ister...

Dergâh topraktır da bir nevi... Olgunlaşmak, kemale ermek hem Rab te-
lanın üzerimizde ki muradıdır hem de tüm
mahlukatın arzusudur... Olgunlaşınca yap-
raklar yeşerir meyveler şirelenir... çiçekler
açar... İnsan da dergâhta toprağa düşer. Ol-
gunlaşır yetişir... Ama biter mi imtihanlar...
Bitmez... Boyut değiştirir sadece... Yine sına-
nır yine yeni denemelere tabi tutulur insan...
Taki ömrü dakikaları tükenene kadar... Zira
Allahu Teala buyuruyor:
"Yoksa siz, sizden önce gelip geçenlerin

başına gelenler, sizin başınıza gelmeden
cennete girivereceğinizi mi sandınız? Başla-
rına öyle yoksulluk ve sıkıntı geldi, öyle sar-
sıldılar ki, nihayet peygamber ve beraberin-
deki müminler: "Allah'ın yardımı ne zaman?"
demişlerdi. Biliniz ki Allah'ın yardımı çok ya-
kındır.

"Bakara 214. Ayet"

Bizden önce gelenlerin görüp geçirdikleri
yoksulluk, sıkıntı, varlık, hastalık, sağlık bizim
de başımıza gelirken; hatta çok çetin imti-
hanlardan geçerken bir dayanak noktasıdır
dergahlar... Bir teselli, Bir soluklanmadır...
'Bismillah' deyip yeniden başlama merciidir...

O zaman selam olsun Rahmet kapılarına...
Bize Allah'ı (cc) hatırlatıp Efendimizin sün-
neti seniyyesini yaşatanlara... Ve selam olsun
Muhammedi Necmeddin Hazretlerine... Se-
lam olsun gecemize dolunay gibi doğan Be-
dir Efendiye... Ve selam olsun gönüllerimizin
sultanı Muhammed Arap Efendiye...

Allahü Tealanın Rahmeti, bereketi, ikramı, iz-
zeti; Peygamber Efendimizin, sahabeyi kira-
mın ve dahi Dergâhımızın ve silsileyi saadet
efendilerimizin üzerine olsun...

Gönlünü dergâh eyleyen dervişhandan
olmak duasıyla...

BENDE BİR ACAYİP HÂL VAR EFENDİM

Gönül dağlarının karı eridi
Beklerim yolunu tez gel Efendim
Çilelerim yumak yumak büyüdü
Bende bir acayip hâl var Efendim

Hacı Bayram deydi dostu dediler
Onda Yunus'un postu dediler
Senden merhabayı kesti dediler
Yalansa bir selam sal sen Efendim

Bir kere doğdum da öldüm bin defa
Cümle günahlarım uğrar mı affa
Tabibim lokmanım sendedir şifa
Derdime bir derman ol Karahan'ım

Hakkı zikreyliyor kavim kardeşler
Zamanı gelmeden yetmez yemişler
Ben insanoğluyum hasbel beşer demişler
Olur mu kusursuz kul Karahan'ım

Ali KOLUKISA

Bedir Karahan

İlim Yayma ve Yardımlaşma Derneği

Çatısında kurulan ve gönüllü hanımların emek verdiği atölye ürünlerini satışı sunmuştur.

Gelirler hayır amaçlı kullanılmaktadır.

Çift kişilik

Tek kişilik

Genç odası

Çocuk odası nevresim takımları mevcuttur.

Bir çok renk ve kumaş seçeneği ile güvenli alışveriş esastır.

Türkiye'nin her yerine kargo vardır.

İrtibat: 0(505) 092 49 18